Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Poročilo z delovnega posveta

Grand Hotel Union Ljubljana

18. november 2015

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Kazalo

3 Uvod

5 Uvodni nagovor

6 Predavanja

41 Vprašanja in odgovori

48 Delavnice

99 Zaključki

132 Priloge

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Uvod

Zastopane organizacije: ALMA MTER EUROPAEA MARIBOR, CENTER ZA SOCIALNO DELO, CENTER ZA SOCIALNO DELO RUŠE, CENTERKONTURA D.O.O., LJUBLJANA, CSD KOČEVJE, CSD KOPER, CSD KRŠKO, CSD MARIBOR, CSD RADLJE OB DRAVI, DOM STAREJŠIH HRASTNIK, DOM STAREJŠIH OBČANOV ČRNOMELJ, DOM STAREJŠIH OBČANOV PREDDVOR, DOM UPOKOJENCEV CENTER, TABOR - POLJANE, LJUBLJANA, DOM UPOKOJENCEV FRANC SALAMON TRBOVLJE, DOM UPOKOJENCEV SEŽANA, DRUŠTVO SENIORJEV, DRUŠTVO TREPETLIKA, DRUŠTVO TREPETLIKA, DRUŠTVO UPOKOJENIH PEDAGOŠKIH DELAVCEV SLOVENIJE, DS V KABINETU PREDSEDNIKA VLADE, DSO GROSUPLJE, DSO PREDDVOR, DSO TREBNJE, DRUŠTVO UPOKOJENIH PEDAGOŠKIH DELAVCEV SLOVENIJE, EKONOMSKA FAKULTETA, EMONICUM, FAKULTETA ZA ZDRAVSTVO JESENICE, FUNDACIJA PRIZMA, IBM SLOVENIJA, INŠTITUT RS ZA SOCIALNO VARSTVO, INŠTITUT ZA EKONOMSKA RAZISKOVANJA, INŠTITUT RS ZA SOCIALNO VARSTVO, JZ REGIJSKO ŠTUDIJSKO SREDIŠČE, LJUDSKA UNIVERZA JESENICE, LJUDSKA UNIVERZA KRANJ, LJUDSKA UNIVERZA PTUJ, MEDNARODNI STATISTIČNI INŠTITUT, MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA, MESTNA OBČINA NOVO MESTO, MESTNA OBČINA VELENJE, MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI, MINISTRSTVO ZA FINANCE, MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT, MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO, MINISTRSTVO ZA OBRAMBO, NEPREMIČNINSKI SKLAD POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA, D.O.O., NACIONALNI INŠTITUT ZA JAVNO ZDRAVJE, OBČINA JESENICE, OBČINA KRANJSKA GORA, OBČINA LOGATEC, OBČINA MIREN-KOSTANJEVICA, OBČINA RADOVLJICA, OBČINA ŽIROVNICA, PATRONAŽNA SLUŽBA SLADKI VRH, POLICIJSKI SINDIKAT SLOVENIJE, RRA ZELENI KRAS D.O.O., SIMBIOZA GENESIS, SOCIALNO PODJETJE, SINDIKAT ZSSS, SLOVENSKO

ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO, SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA POMOČ PRI DEMENCI - SPOMINČICA, ALZHEIMER SLOVENIJA, SINDIKAT SOCIALNEGA ZAVAROVANJA, STATISTIČNI URAD RS, STATISTIČNI URAD RS, MEDICINSKA FAKULTETA UL, URAD RS ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ, UNIVERZA V MARIBORU, FAKULTETA ZA ZDRAVSTVENE VEDE, URBANISTIČNI INŠTITUT RS, VISOKA ZDRAVSTVENA ŠOLA V CELJU, ZASEBNA PATRONAŽNA DEJAVNOST KREMAR POLENEK JOŽICA, ZASEBNA PATRONAŽNA DEJAVNOST VODOVNIK SILVA, ZASTOPNIK PRAVIC OSEB NAPODROČJU DUŠEVNEGA ZDRAVJA, ZAVOD URŠULINKA IZOLA, ZAVOD ZA OSKRBO NA DOMU LJUBLJANA, ZAVOD ZA PATRONAŽO IN DOLGOTRAJNO OSKRBO NA DOMU, HRIBERŠEK DANICA, LOVRENC NA POHORJU, ZAVOD ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE SLOVENIJE, ZD DR.ADOLFA DROLCA MARIBOR, ZVEZA DELOVNIH INVALIDOV SLOVENIJE, ZDRAVSTVENI DOM DR. ADOLFA DROLCA MARIBOR, ZVEZA DRUŠTEV UPOKOJENCEV SLOVENIJE, ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE RS, ZVEZA KLUBOV UPOKOJENIH DELAVCEV MNZ MAKSA PERCA SLOVENIJE, ZVEZA SONČEK, ŽAREK UPANJA, OSEBNE STORITVE, ANDREJA OREL S.P.

Število medijskih hiš: 6

Medijske objave: 10

Uvodni nagovor

Dr. Anja Kopač Mrak, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

»*Slovenija potrebuje novo nacionalno strategijo, s katero bi določili okvir in podlage za organizirano odzivanje na proces staranja prebivalstva in s katero bi omogočili kvalitetno in aktivno staranje prebivalstva ob upoštevanju načel medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja«* in dodala: »*Projekti, kot je vaš, in posveti, kot je današnji, so seveda nepogrešljivi za načrtovanje celovite strategije odziva Slovenije na starajočo družbo in demografske spremembe.«*

Milojka Kolar Celarc, ministrica za zdravje:

»*Ta projekt je še posebej pomemben zato, ker že sedaj omogoča boljše povezovanje strokovnjakov na področju zdravstva in socialnega skrbstva in krepi zavest, da lahko samo skupaj najdemo najboljše rešitve. Prav tako so dragoceni rezultati analize zdravstvenega sistema, ki smo jo v teh mesecih na Ministrstvu za zdravje pripravljali v sodelovanju s strokovnjaki Svetovne zdravstvene organizacije in Evropskega Observatorija za spremljanje zdravstvenih sistemov in politik.*«

Plenarna predstavitev

Staranje prebivalstva – prikaz predlogov ukrepov za strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji, s podlagami

Dr. Boris Majcen, Inštitut za ekonomska raziskovanja
Dr. Božidar Voljč, Inštitut Emonicum
Dr. Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Nacionalni inštitut za javno zdravje
Janja Drole, Skupnost socialnih zavodov Slovenije
Anton Donko, Zveza društev upokojencev Slovenije

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predstavitev projekta AHA.SI

NIJZ

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

AHA.SI – trajanje in financiranje

Trajanje: od 1. marca 2013 do 28. februarja 2016

Financiranje: Evropska komisija, Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (DG EMPL)

Sofinanciranje: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) in Ministrstvo za zdravje RS (MZ)

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Namen projekta

1. medsebojno **povezati deležnike** na področju aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji;
2. **povečati zavedanje** splošne in različnih drugih javnosti o pomenu demografskih sprememb ter potrebi po pripravi in sprejemu ukrepov;
3. pripraviti **PODLAGE za oblikovanje predlogov ukrepov**, njihovega časovnega okvira in nosilcev izvajanja ter kazalnikov za strategijo staranja za Slovenijo;
4. prispevati k **zmanjševanju nepravičnih neenakosti med starejšimi.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Vsebinska področja in metode

Projekt se osredotoča na **tri vsebinska področja**:

1. Podaljšano zaposlovanje in odloženo upokojevanje (vodi IER);
2. Aktivno in zdravo staranje za aktivno in zdravo starost (vodi Emonicum);
3. Dolgotrajna oskrba – povezovanje storitev sociale in zdravja na lokalni ravni (vodi SSZS).

Različnost pristopov pri posameznih temah, organizacijski nivo izdelkov projekta.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PODALJŠANO ZAPOSLOVANJE IN ODLOŽENO UPOKOJEVANJE

Inštitut za ekonomska raziskovanja

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

DEMOGRAFIJA

- Demografska gibanja odvisna od umrljivosti, rodnosti, migracij in obstoječe strukture prebivalstva.
- Posledice nizke rodnosti so **dalekosežne**: a) neposredni učinek znižanja števila otrok in b) nato še nizko število otrok zaradi nižjega števila žensk v rodni dobi; c) z dodatnim zamikom 20-30 let se ustrezno zniža še število oseb na trgu dela (za 125.000 oseb).
- **Negativni demografski učinki na trg dela in vzdržnost javnofin. sistema imajo izvor v več kot pol stoletja oddaljeni preteklosti.**

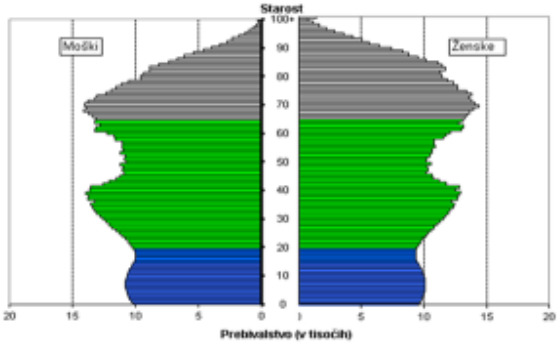

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

DEMOGRAFIJA – Gibanje števila prebivalstva

Delež prebivalstva Slovenije po posameznih starostnih skupinah; dejanske vrednosti 1980-2013 in projekcije za obdobje 2014-2060 (srednja varianta projekcij EUROPOP2013

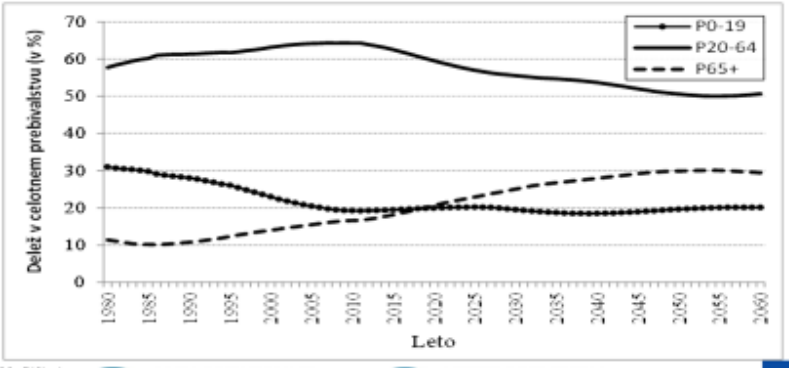

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PODALJŠANO ZAPOSLOVANJE IN ODLOŽENO UPOKOJEVANJE

ODGOVOR:

- Podaljšano zaposlovanje (v nadaljevanju).
- Odloženo upokojevanje. Možni ukrepi za zmanjšanje razkoraka med izdatki in prihodki:
  - Povišanje starosti ob upokojitvi in daljše ostajanje v zaposlenosti.
  - Zvišanje prispevkov.
  - Zniževanje višine pokojnin (kombinacija s shemami dodatnega naložbenega varčevanja).
  - Kombinacija zgornjih ukrepov.

Stopnje delovne aktivnosti v letu 2013 (vir: Eurostat)

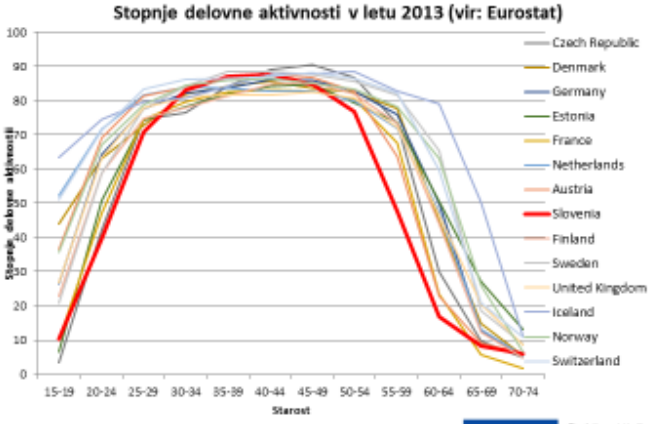

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Model MOPACT)Mobilising the Potential of Active Ageing in Europe)

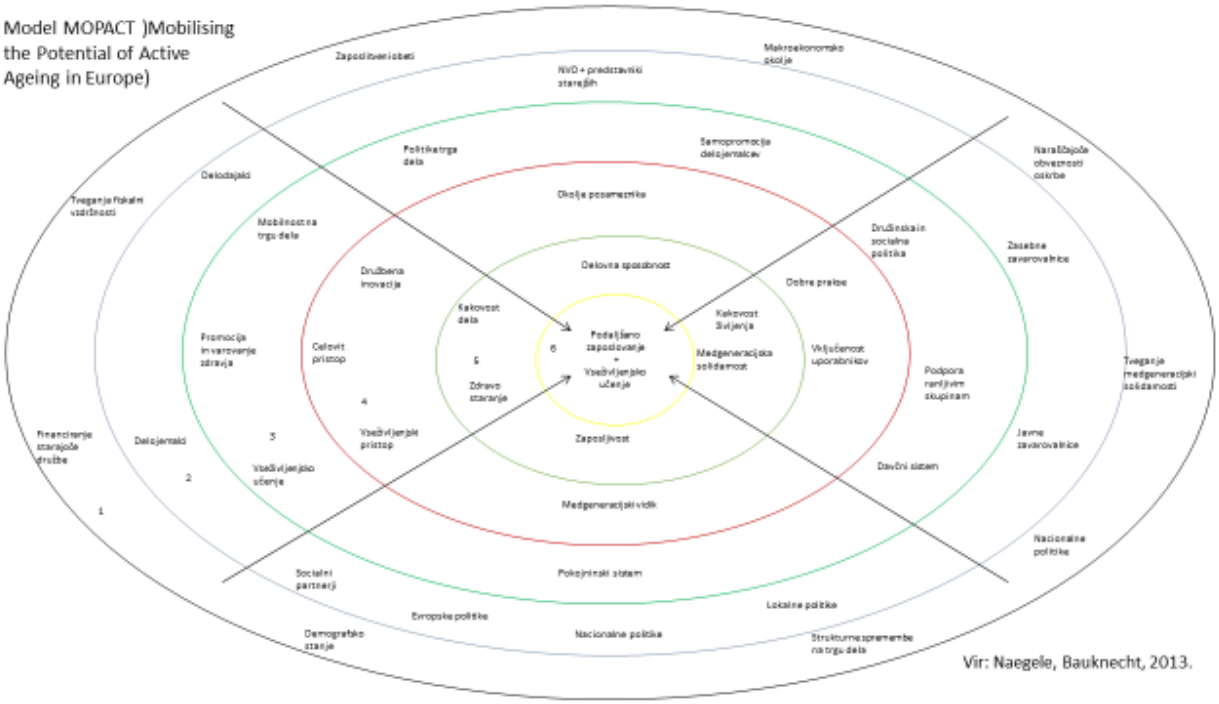

Vir: Naegele, Bauknecht, 2013.

»lidA« koncept dela, starosti in zaposlitve

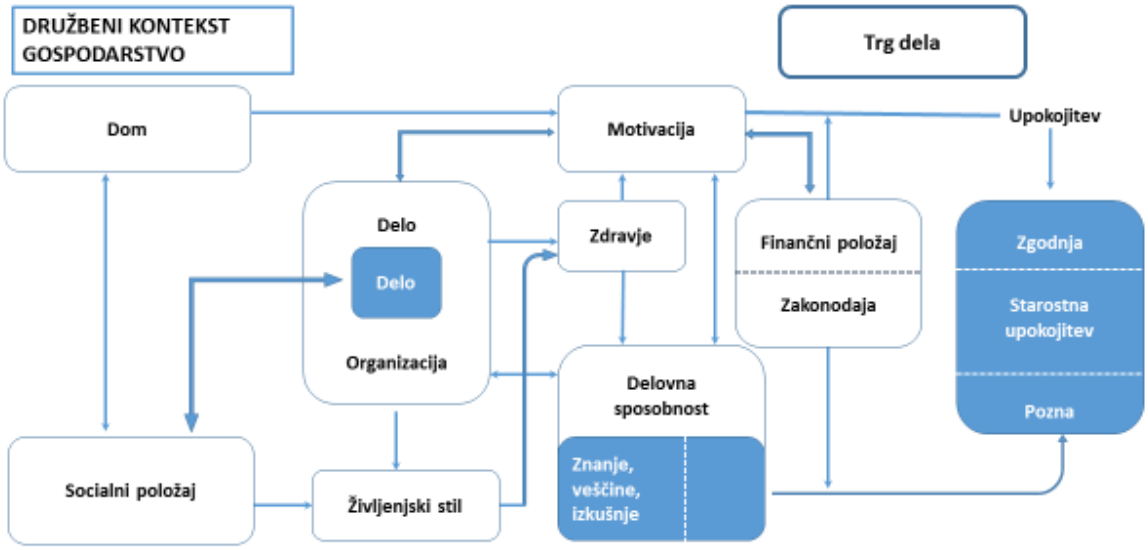

Hasselhorn, Apt et al., 2015

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

CILJI

STRATEŠKA CILJA:

Zvišanje stopnje delovne aktivnosti med prebivalci, starimi 55-64 let

Javno-finančna vzdržnost pokojninskega sistema in primerne pokojnine

- Izboljšanje zaposljivosti starejših
- Vključitev starejših v zaposlitev
- Krepitev medgeneracijskega sodelovanja in usklajevanje poklicnega/zasebnega življenja
- Informiranost prebivalstva, vzpostavitev rednega dialoga, priprava strokovnih podlag trg (dela, pokojninski sistem)

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 1: IZBOLJŠANJE ZAPOSLJIVOSTI STAREJŠIH

- **Programi vseživljenjskega učenja, usposabljanja in izobraževanja starejših (zaposleni, brezposelni.**
- **Ukrepi za spreminjanje odnosa do starejših oseb.**
- **Spodbujanje programov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu.**
- **Spodbujanje celovitega upravljanja s starostjo (»age managament«) v organizacijah (zasebne/javne).**
- **Zaposlitveni projekti na regionalni ravni.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 2: VKLJUČITEV STAREJŠIH V ZAPOSLITEV

- **Spodbude delodajalcem za zaposlovanje in podaljšano zaposlovanje starejših delavcev.**
- **Javna dela.**
- **Spodbujanje socialnega podjetništva in samozaposlovanja.**
- **Aktivnejša vloga Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 3: KREPITEV MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA IN USKLAJEVANJE POKLICNEGA/ZASEBNEGA ŽIVLJENJA

- **Medgeneracijsko sodelovanje.**
- **Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja starejših zaposlenih.**
- **Organizacija delovnega časa po meri starejših.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 4: INFORMIRANOST PREBIVALSTVA, VZPOSTAVITEV REDNEGA DIALOGA, PRIPRAVA STROKOVNIH PODLAG TRG (DELA, POKOJNINSKI SISTEM)

- **Vzpostavitev rednega dialoga med deležniki.**
- **Vzpostavitev sistema stalnega informiranja slovenske družbe.**
- **Priprava ustreznih strokovnih podlag.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PRIORITETE IN PRISTOP

- **Aktivno staranje ne pomeni le upravljanje s starejšimi (nad 54 let), temveč medgeneracijsko sodelovanje.**
- **Prioritetni ukrepi.**
- **Pri uvedbi novih ukrepov bi bilo potrebno uporabiti pilotni pristop, kjer bi ob zaključku pilotnih projektov z kvalitativnim in kvantitativnim vrednotenjem ocenili ustreznost, uspešnost in učinkovitost predlaganih ukrepov.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predupokojitvene priprave za zdravo in aktivno starost

Nacionalni inštitut za javno zdravje

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Aktivno in zdravo staranje na delovnem mestu II

Obstoj napovedi, koliko zaposlenih se bo upokojilo ali zapustilo organizacijo v naslednjih treh letih (N = 137)

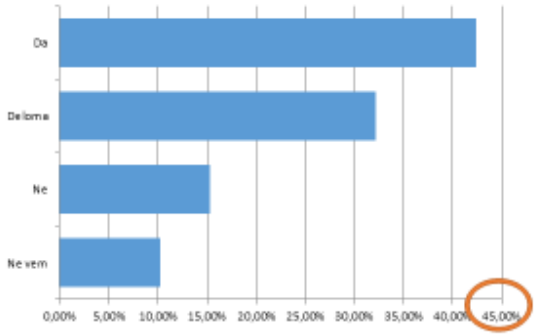

Tako kot v drugih državah EU tudi v Sloveniji nimamo sistemske prakse izvajanja pred upokojitvenih aktivnosti kot nadaljevanja promocije zdravja starejših na delovnem mestu. Programi so v večji meri plačljivi, kar omejuje njihovo izvajanje. Najdlje, skoraj tri desetletja, jih izvaja Univerza za tretje življenjsko obdobje.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Nekdanji pripadniki MORS (upokojeni v obdobju **2006-2015**) **II**

Dejansko koristne teme ob spremembi zaposlitvenega statusa

S pomočjo Ministrstva za obrambo smo anketirali tudi nekdanje pripadnike MORS, ki so se upokojili v letih 2005-2015. Lahko trdimo, da so bili **udeleženci seminarja** na upokojitev značilno bolje pripravljeni in v večji meri so že pred upokojitvijo načrtovali, kako bodo porabili svoj čas po upokojitvi.

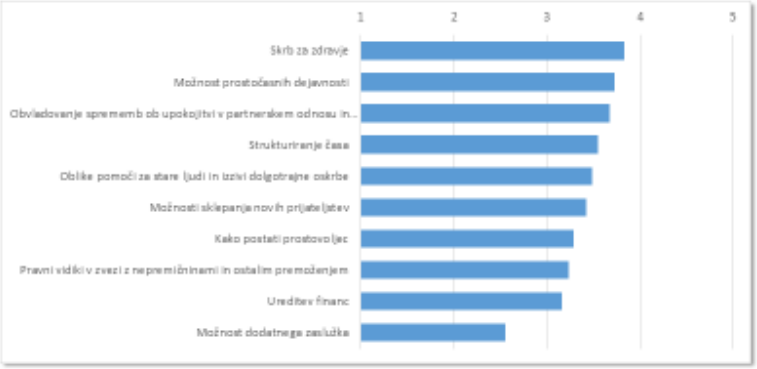

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia was received funding from the European Union.

Predupokojitveni seminar (PUS) MORS 2015 II

Primerjava pričakovanj in ocene vsebin seminarja

V času projekta AHA.SI smo ovrednotili seminar MORS (Debeli rtič 2015) kot dobro prakso v Sloveniji in ugotovili, da se v času seminarja odnos do upokojitve med udeleženci izboljša, prav tako pa je zadovoljstvo udeležencev s programom za večino predstavljenih tem večji od pričakovanj.

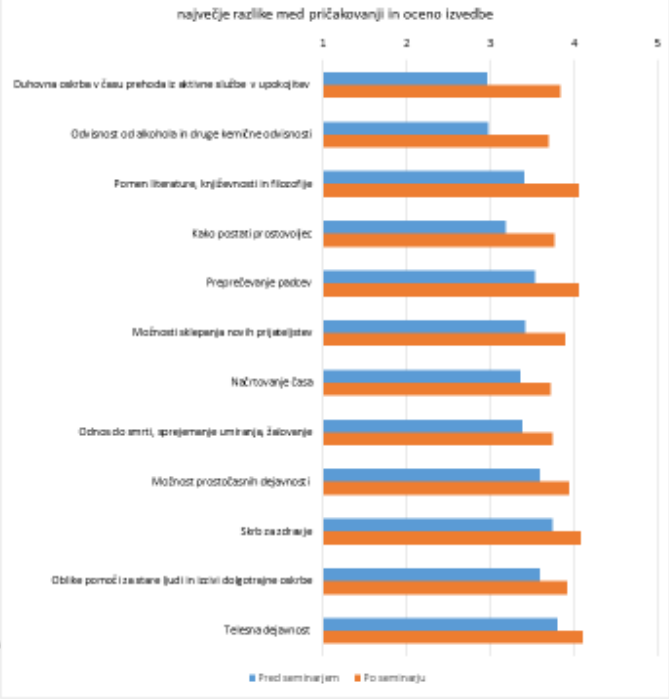

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA MINISTRSTV

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Namen ukrepa

S pred upokojitvenimi aktivnostmi želimo:

- ozavestiti starejše delavce in jih opremiti z znanji in veščinami za uspešno življenje po upokojitvi ter jim omogočiti dejavno staranje.
- ozavestiti politične odločevalce in različne deležnike o pomenu in dodani vrednosti pred upokojitvenih aktivnosti.

Strateški cilj

Sistemska ureditev priprave na upokojitev, ki spodbuja izobražene, usposobljene in bolj zdrave upokojence z boljšo kvaliteto življenja, ki dejavno prispevajo v družbi.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Specifični (izvedbeni) cilji:

1. Omogočiti vsakemu delavcu udeležbo na pred upokojitvenih aktivnostih ter mu dati znanje in veščine, potrebne za spremembe po upokojitvi.
2. Zagotoviti organizacijsko-izvedbene možnosti za izvedbo pred upokojitvenih aktivnosti z ustreznimi vsebinami.
3. Zagotoviti vsakemu upokojencu možnost vključitve v lokalno skupnost.

Ukrepi in aktivnosti:

- osveščanje vseh relevantnih deležnikov in nadgrajevanje promocije zdravja na delu za starejše delavce;
- informiranje starejših delavcev o možnostih vključevanja v pred upokojitvene aktivnosti (ZPIZ, kadrovske službe...).
- ustanovitev delovne skupine za usmerjanje razvoja in akreditacijo pred upokojitvenih programov;
- spodbujanje delodajalcev in Zavoda za zaposlovanje za pripravo, izvajanje in spremljanje pred upokojitvenih aktivnosti;
- postopna sistemska uvedba pred upokojitvenih aktivnosti, dostopnih vsem delavcem;
- zagotavljanje mehanizmov za vključevanje v lokalno skupnost po upokojitvi.

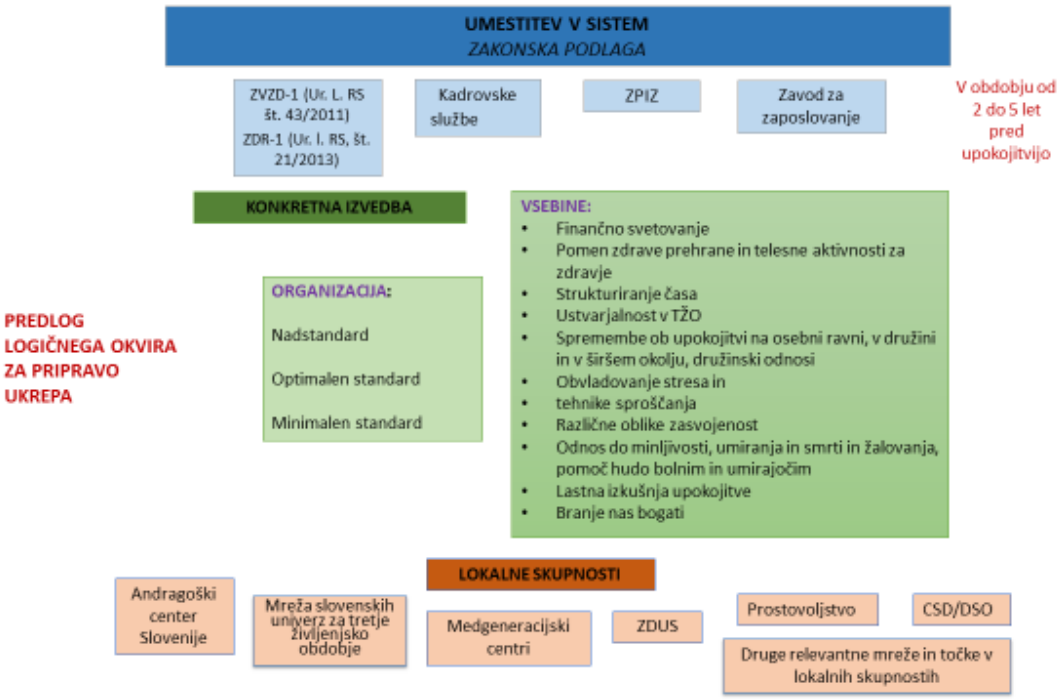

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Prioriteta:

- Podpora države in delodajalca za boljšo kvaliteto življenja bodočih upokojencev *s postopno zakonsko* uvedbo obveznega izvajanja pred upokojitvenih aktivnosti za vse delavce v Sloveniji (zaposlene kot nezaposlene), *(kot pravico iz dela,)* v obdobju 3 – 5 let pred upokojitvijo:

1. Opolnomočiti delavce za aktivno vključenost v družbi v obdobju staranja;
2. podaljšati pričakovana leta zdravega življenja in
3. zmanjšati breme bolezni in stroške dolgotrajne oskrbe.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

»Upam, da bo država imela še toliko sredstev, da vam bo tudi v bodoče omogočena izvedba tovrstnega seminarja, kajti zame je bil predupokojitveni seminar najlepše prejeto darilo od službe, ki sem jo opravljala v Slovenski vojski in Teritorialni obrambi 32 let.«

»Želim, da ohranite predupokojitveni seminar, saj je resnično odlična priprava za res veliko spremembo v življenju«

»Doživel sem ga kot nekakšen privilegij, saj česa podobnega večina delavcev v Sloveniji, pred odhodom v pokoj, ni deležnih«.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Preventiva padcev
Strateške preventivne pristojnosti

Inštitut Emonicum, sodeluje ZDUS

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Pogoji za uresničenje preventivnih usmeritev

Izhajati iz dokazljivih dejstev

Pripraviti celovit, pregleden, vsem razumljiv preventivni načrt

Predlagati aktivnosti, ki jih je možno uresničiti

Preveriti finančno vzdržnost predlaganih aktivnosti

Oblikovati objektivne, merljive in ponovljive kazalnike

Vključiti vse obstoječe preventivne aktivnosti

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Osnovni cilj in podporne aktivnosti

Osnovni strateški cilj:

Do leta 2025 zmanjšati prevalenco padcev v Sloveniji za 10%

Podporne aktivnosti:

Povezati obstoječe strokovne in izkustvene potenciale
Podpirati preventivne aktivnosti nevladnih organizacij in ustanov
Vzpostaviti Nacionalni register padcev
V preventivo vključiti nove tehnološke rešitve
Povečati družbeno zavest o padcih in njihovi preventivi

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Obrazložitev osnovnega cilja

Več starejših, ki ostajajo neodvisni in socialno vključeni

Zmanjšanje zdravstvenih stroškov

Prihranki, ki ne zmanjšujejo zagotovljenih zdravstvenih pravic

Manj zdravstvenih, socialnih in ekonomskih posledic padcev

Enakopravno združuje vsa preventivna področja

Razumljiv, dosegljiv, merljivo izražen

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

1. Povezati strokovne in izkustvene potenciale

Povezati aktivnosti primarnega, sekundarnega, terciarnega zdravstva
Vključiti geriatre, fiziatre, fizioterapevte, kineziologe, farmacevte
Preventivo padcev vključiti v program referenčnih ambulant
Vključiti znanje in izkušnje domov starejših občanov (DSO) s padci
Opredeliti možno vlogo in pristojnosti DSO v lokalnih okoljih
Usposabljati širitelje za preventivo padcev v lokalnih okoljih
Podpirati aktivnosti rekreativnih in športnih organizacij

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

2. Vzpostaviti nacionalni register padcev

Oblikovati enovite protokole za beleženje padcev
Zagotoviti primerljivost slovenskih podatkov s podatki drugih držav
Omogočiti objektivno spremljanje uspešnosti preventivnih aktivnosti
Spremljati podatke, ki omogočajo raziskave o pojavnosti padcev med različnimi skupinami starejših v različnih okoljih
Omogočiti celovita letna poročila o padcih v Sloveniji
Ob sodelovanju stroke in DSO oblikovati pilotni projekt beleženja padcev, pogojev in okoliščin, pod katerimi so se pripetili

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

3. Podpirati preventivne aktivnosti nevladnih in strokovnih organizacij

Nezamenljiv pomen v specifične potrebe usmerjenih aktivnosti NO
Sposobnost NO prilagajanju lokalnim okoliščinam in potrebam
Aktivnosti strokovnih organizacij in šol v preventivi padcev
Aktivnosti in specifični potenciali društev kroničnih bolnikov z večjo incidenco padcev (osteoporoza, parkinsonova bolezen, demenca, inkontinenca, stanja po kapi in druga)
Objektivne možnosti za njihove aktivnosti
Priprava specifičnih preventivnih programov za zmanjšanje padcev

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

4. Povečati družbeno zavest o preventivi padcev

Pozitiven, ne negativen pristop
Padce je možno zmanjšati
Pomen ohranjanja moči, okretnosti in ravnotežja
Starosti prijazna okolja
Vpliv zdravil in prehrane na pojavnost padcev
Način osveščanja vsem razumljiv in sprejemljiv
Podpora medijev in odgovornih deležnikov

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Deležniki, ki se bodo usklajevali

Vlada, MZ, MDDSEM
NIJZ, partnerji v AHA.SI, Agencija za zdravila
Zdravstvo
SSZ Slovenije, DSO
ZZZS, SPIZ
Zdravstvene in športne fakultete in šole
Nevladne organizacije
Občine, lokalna okolja
Širitelji, prostovoljci, neformalni oskrbovalci

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Podpora samostojnemu bivanju v domačem okolju in dolgotrajna oskrba

Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Inštitut za socialno varstvo, ZDUS

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

RAZLOGI ZA RAST POTREB PO DOLGOTRAJNI OSKRBI

Vir: Dolgotrajna oskrba - uporaba mednarodne definicije v Sloveniji
Delovni zvezek št. 2 /2014, let. XXIII

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

DOLGOTRAJNA OSKRBA - KLJUČNA VPRAŠANJA

- Kdo naj skrbi in zagotavlja pomoč ljudem, ki jo potrebujejo in so od nje odvisni?
- Kako zagotoviti in organizirati dejavnost dolgotrajne oskrbe in čim boljšo dostopnost njenih storitev?
- Kako razmejiti naloge in pristojnosti posameznih deležnikov, ki naj bi se vključevali v dolgotrajno oskrbo, a jih hkrati povezati z namenom usklajenega delovanja?
- Kako financirati dejavnost dolgotrajne oskrbe, da bo ta vzdržna in dostopna?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

RAVNI ORGANIZIRANOSTI

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

CILJI

STRATEŠKI CILJ:

Predlagati postavitev sistema dolgotrajne oskrbe na ravni države, ki bo integriran, dostopen, usmerjen na uporabnika in skupnostne oblike pomoči, ustrezno koordiniran ter finančno vzdržen.

- Uveljaviti in predlagati dolgotrajno oskrbo kot novo samostojno področje in vpeljati integriran sistem dolgotrajne oskrbe
- Prepoznati pomembnost in izboljšati pomen neformalnih izvajalcev in nevladnih organizacij v sistemu DO
- Usmeritev v skupnostne oblike storitev in starejšim omogočiti, da bi čim dlje živeli v domačem okolju.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 1: Uveljaviti in predlagati dolgotrajno oskrbo kot novo samostojno področje in vpeljati sistem dolgotrajne oskrbe

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Na ravni države opredeliti dejavnost DO, načine financiranja, mrežo in okvirje organiziranosti**
  - DO samostojna in zakonsko opredeljena dejavnost (zagotavljala enovit integriran sistem med seboj povezanih zdravstvenih in socialno varstvenih storitev)
  - Vključiti merila za ugotavljanje do upravičenosti do storitev DO in merila za vzpostavitev mreže DO
  - opredelitev okvirjev organiziranosti
  - enoten način spremljanja, izvajanja in vrednotenja vseh storitev

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- **Za zagotovitev finančne vzdržnosti sistema pripraviti realno oceno potreb po storitvah in najti najbolj optimalno rešitev financiranja**

  Temeljiti na načelih ostalih socialnih zavarovanj, kot so solidarnost, pravičnost, univerzalna dostopnost in enakost potencialnih uporabnikov storitev.
- **Zakonsko opredeliti vlogo občin oz. lokalnega okolja pri zagotavljanju DO**
  - opredelitev lokalnega okolja (glede na različno demografsko sliko) in povezovanje med lokalnimi okolji (zagotavljanje največ možnih oblik storitev, enaka dostopnost do storitev, finančna racionalnost)
  - oblikovanje posvetovalnega telesa (npr. svet starejših)
- **Zakonsko opredeliti delovno mesto koordinatorja in vlogo v DO**
  - Koordinacija – ključen element pri učinkovitem in integriranem izvajanju DO
  - Vloga koordinatorja – prepoznavanje potreb, usklajevanje aktivnosti, nadzor idr.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- **Vzpostaviti sistem kakovosti in nadzora**
  - Vsi izvajalci morajo izvajati storitve kakovostno in varno, v skladu s standardi in strokovnimi usmeritvami
  - Kakovost in varnost storitev opredeljena na način, da na ravni izvajalcev vključuje zagotavljanje dobro koordinirane, učinkovite in varne dolgotrajne oskrbe in je usmerjena na uporabnika.
- **Vzpostaviti sistemsko informacijsko podporo za izvajanje dejavnosti in informacijski sistem za podporo uporabnikom**
  - Informacijska podpora za izvajanje dejavnosti – povezanost med vsemi izvajalci, enotna dokumentacija, informiranje o potrebah uporabnika in izvajalcih ter izvedenih storitvah
  - ‚one-stop-shop' informacijska podpora – dostop do informacij, storitev, blaga in pomoči na enem mestu

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 2: Prepoznati pomembnost in izboljšati pomen neformalnih izvajalcev in nevladnih organizacij v sistemu DO

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Večja podpora neformalnim oskrbovalcem**
  - Opremiti neformalne oskrbovalce z ustreznim znanji in veščinami
  - Zagotovitev socialne varnosti, če izstopijo iz trga dela
  - Omogočiti možnost počitka ter zagotoviti več fleksibilnosti pri usklajevanju družinskega in poklicnega življenja
- **Spodbujanje prostovoljstva (dodatni vir zagotavljanja storitev)**
  - Spodbujanje za vključevanje NVO na področjih kot so družabništvo, medgeneracijsko povezovanje
  - Urediti področje organiziranega prostovoljnega dela (trajnejše financiranje, kontinuirano usposabljanje ...

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 3: Usmeritev v skupnostne oblike storitev in starejšim omogočiti, da bi čim dlje živeli v domačem okolju

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Izvedba analize in potencialnih potreb uporabnikov ter priprava ustreznih programov**
  - Priprava analize stanja v lokalnem okolju → prilagajanje obstoječih in razvijanje novih storitev in programov
- **Pravočasno in prožno odzivanje na potrebe uporabnika**
  - Aktivna vloga uporabnika v celotnem procesu oskrbe
  - Sodelovanje in celovit pristop različnih izvajalcev
- **Širitev dejavnosti izvajalcev skrbi za starejše**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Opolnomočenje starejših

Zveza društev upokojencev Slovenije

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received Grants from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Zastareli stereotipi o starejših:

- vsi starejši smo bolni in onemogli
- nič ne prispevamo k razvoju
- pokojnine jemljejo prihodke mlajšim

Sodoben, škodljiv stereotip:

- zdravi, finančno preskrbljeni,
- se samo zabavamo,
- izrabljamo socialno državo, čeprav bi lahko storitve plačevali sami.

DELO MNENJA

Ni vse zlato, kar se (s podpisi) sveti

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received Grants from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Starejši v Sloveniji ne moremo izraziti vsega svojega potenciala.

Naše pravice so kršene na več področjih:

- na področju priznavanja, spodbujanja in podpiranja prispevka starejših v družini, skupnosti in gospodarstvu;
- pri zagotavljanju možnosti sodelovanja v gospodarskem, političnem in družbenem življenju;
- na področju možnosti za plačano delo

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- pri (ne)upoštevanju potreb starejših in spoštovanju pravice do dostojnega življenja;
- na področju priznavanja in spodbujanja prostovoljstva starejših;
- na področju dostopa do informacij s pomočjo moderne ICT tehnologije;
- na področju doživljenjskega izobraževanja;
- pri odnosu mlajših generacij do bolnih in invalidnih.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Zakaj bi morali v slovenski družbi izboljšati položaj starejših?

- Za ohranjanje medgeneracijskega sožitja v dolgoživi družbi;
- Boljši izkoristek znanja, izkušenj in modrosti starejših omogoča hitrejši razvoj družbe;
- Starejši lahko veliko naredimo za izboljšanje kakovosti življenja vrstnikov;
- Pošten odnos do starejših omogoča lažje preživetje našim potomcem;
- Tudi politiki se starajo – bodo ob sedanjem odnosu do starejših pustili mlajšim med načrtovalce razvoja?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Predlog ukrepov

1. Opustitev zastarelih in škodljivih stereotipov o starejših in staranju

- starosti prijazni nastopi mnenjskih voditeljev v javnih medijih – politikov, znanstvenikov, strokovnjakov
- SAZU o demografskih spremembah in njihovih izzivih
- spremljanje in sankcioniranje nestrpnosti do starejših v medijih, javnih ustanovah, v javnosti
- izobraževalni tečaji za tvorce javnega mnenja o demografskih spremembah in izzivih dolgožive družbe

2. Priznavanje družbenega, kulturnega, gospodarskega in političnega prispevka starejših

- v medijih prikazati realno sliko dosežkov slovenske družbe po 2. svetovni vojni;
- v medijih prikazovati dosežke upokojenih strokovnjakov, raziskovalcev, politikov, gospodarstvenikov;

3. Sodelovanje starejših v procesih odločanja na vseh ravneh

- uvesti svete starejših v lokalnih skupnostih, v Vladi RS, pri predsedniku države, na univerzah
- vključevanje več upokojenih strokovnjakov v nadzorne svete podjetij, ustanov
- priznavanje pomena in vloge samopomočnih seniorskih organizacij s strani politike, gospodarstva in strok, ki se ukvarjajo s starejšimi in staranjem
- predstavniki starejših morajo biti enakopravni partnerji v Ekonomsko socialnem svetu in v Državnem svetu

Predlog ukrepov

4. Priložnosti za plačano delo vseh starejših, ki želijo delati

- omogočiti obdržanje SP-ja po upokojitvi
- izboljšati pogoje za delno zaposlovanje upokojenih

5. Upoštevati potrebe starejših in spoštovati našo pravico do dostojnega življenja

- najnižja pokojnina za polno delovno dobo mora biti vsaj 10% nad pragom tveganja revščine za enočlansko gospodinjstvo, vsi ostali upokojenci morajo dobiti dohodek, ki dosega prag revščine;
-ustanoviti moramo Demografski sklad in ga primerno polniti za bodoče generacije upokojencev;
- takoj moramo sprejeti Zakon o dolgotrajni oskrbi za lajšanje bremena umirajočih in njihovih svojcev;

6. Zagotoviti enako integrirano oskrbo starejših na podeželju in v urbanih okoljih;

- oskrba mora biti prilagojena potrebam in pričakovanjem starejših in ne izvajalcev

Predlog ukrepov

7. Omogočiti vseživljenjsko izobraževanje upokojenim

- zagotoviti medijski prostor v državnih medijih za izobraževanja starejših na področju ohranjanja samostojnosti;
- finančno podpreti izobraževanja vrstnikov v samopomočnih seniorskih organizacijah, zlasti na področju IKT tehnologije;

8. Krepitev solidarnosti z enakostjo in vzajemnostjo med generacijami

- Zastaviti program zmanjševanja revščine med upokojenimi in brezposelnimi starejšimi;
- čim prej ustanoviti Demografski sklad, ki bo zagotavljal pokojnine tudi bodočim generacijam starejših
- zagotoviti univerzalen in enak dostop do dogovorjenih zdravstvenih storitev;
- izdelati in v praksi uveljaviti akcijski načrt razreševanja problemov v zvezi z duševnim zdravjem starejših

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Staranje v digitalni družbi

Emonicum

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj: z uporabo tehnologij IKT starejšim omogočiti kakovostnejše življenje, večjo neodvisnot, opolnomočenje in vključenost v družbo

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- Izboljšati digitalno pismenost in e-znanja vseh skupin starejših s spodbujanjem formalnih in neformalnih programov usposabljanja
- Zagotoviti večjo geografsko in cenovno dostopnost tehnologij IKT, vsebin in storitev za vse starejše in invalide
- Spodbujati razvoj novih storitev na področju e-zdravja, tele-medicine in podpornih IKT rešitev za varnejše, kakovostnejše in daljše samostojno življenje starejših
- Vključevati starejše v razvoj novih rešitev in storitev
- Imenovati med-sektorsko skupino strokovnjakov, ki bi usklajevali aktivnosti na tem področju

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Obvladovanje krhkosti

NIJZ

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Strateški cilji:

- **obvladovanje prehranske ogroženosti**
- **obvladovanje funkcijske oziroma gibalne manj zmožnosti**
- **obvladovanje oziroma vzdrževanje kognitivno spoznavnih zmožnosti**
- **omogočati socialno vključenost starejših**

Specifični cilji:

- ohranjena visoka funkcijska (telesna, duševna, duhovna, socialna) zmožnost in dobra kvaliteta življenja starejših ter samostojno, dejavno in neodvisno življenje v kasno starost;
- pravočasno odkrivanje predkrhkih in krhkih starejših odraslih
- zmanjšana obolevnost starejših, tako zaradi nalezljivih kot zaradi kroničnih nenalezljivih bolezni; vzdrževanje funkcijskih zmožnosti starejših odraslih s kroničnimi boleznimi in poškodbami
- zmanjšani stroški zdravljenja in oskrbe starejših

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Deležniki v procesu priprave odziva na izzive starajoče se družbe

Nacionalni inštitut za javno zdravje
v sodelovanju s partnerji v projektu

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Krog deležnikov projekta AHA.SI

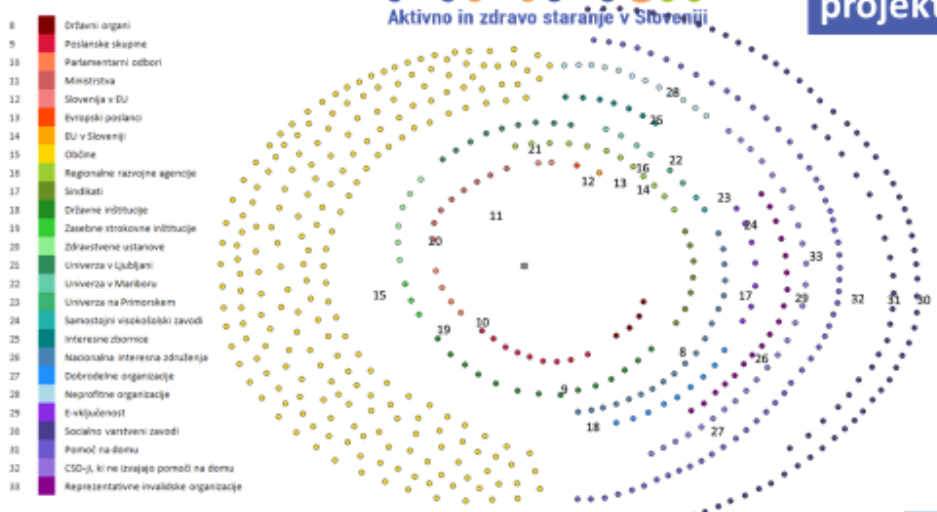

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Srečanja z deležniki

Od septembra 2014 do oktobra 2015 smo v okviru projekta AHA.SI organizirali več kot 60 večjih in manjših srečanj z različnimi skupinami deležnikov in jih medsebojno povezali okoli tematik:

- dolgotrajne oskrbe,
- podaljšanega zaposlovanja in odloženega upokojevanja,
- preventive padcev v širšem zdravstvenem kontekstu in
- predupokojitvenih aktivnosti.

Domovi starejših občanov
Sindikati
Mladi; Prekarni delavci
Javni zavodi
Gospodarska zbornica Slovenije
Zavod RS za zaposlovanje, ZPIZ
Ministrstva
Nevladne organizacije
Izobraževalne ustanove in univerze
Zdravstvene ustanove
Občine oz. lokalne skupnosti
Centri za socialno delo, … … …

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received Co-funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Anketa z deležniki:
dva kroga,
jun 2014 in sept 2015
PRIMERJAVA,
Preliminarni rezultati

Splošna Vprašanja

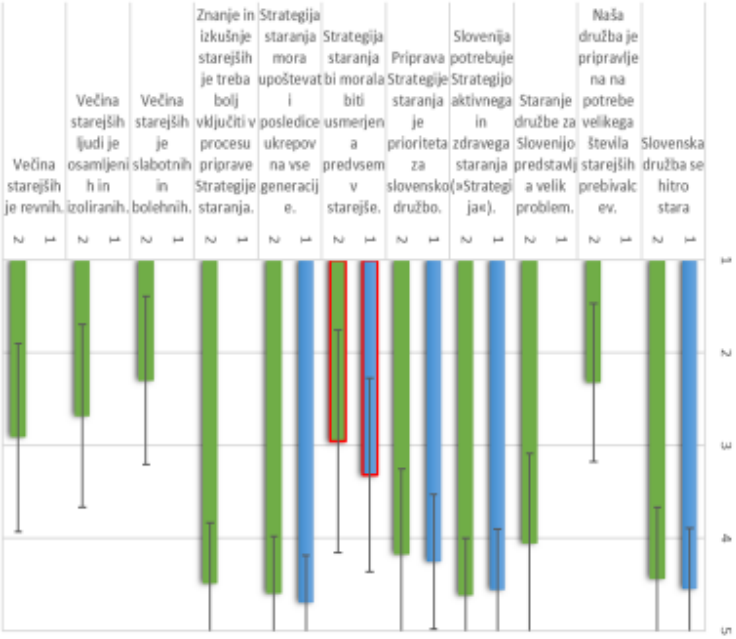

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Podaljšano zaposlovanje

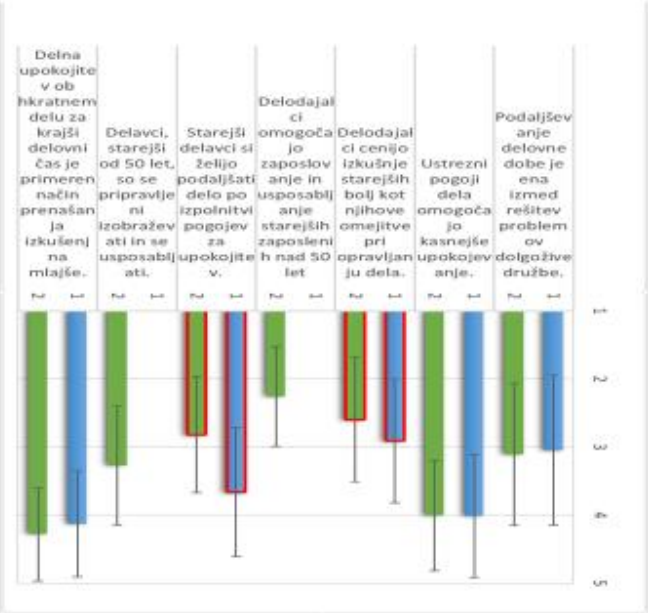

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Odloženo upokojevanje

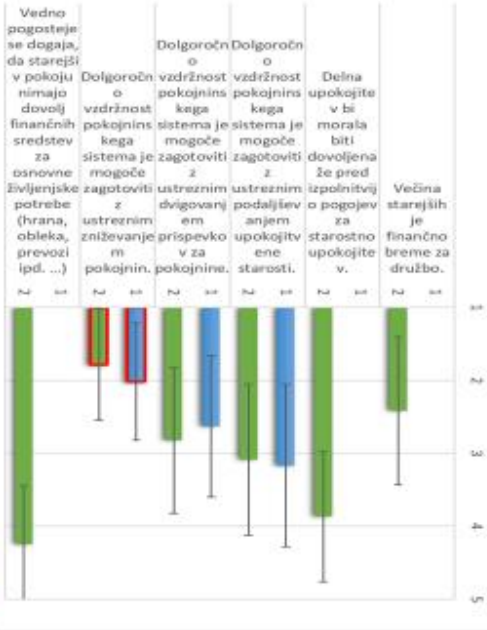

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predupokojitvene aktivnosti

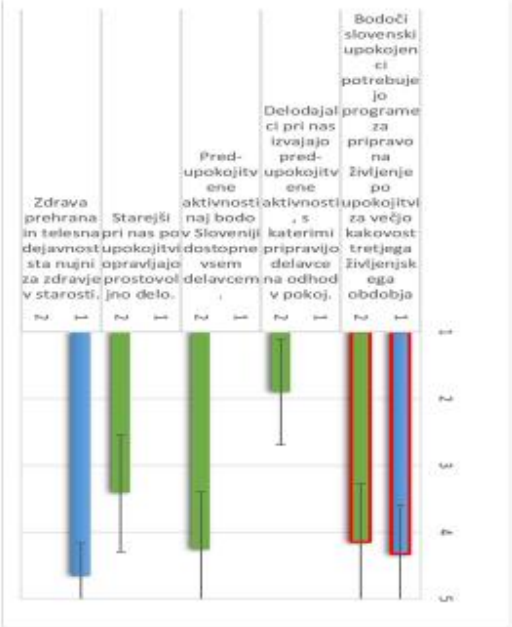

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Dolgotrajna oskrba

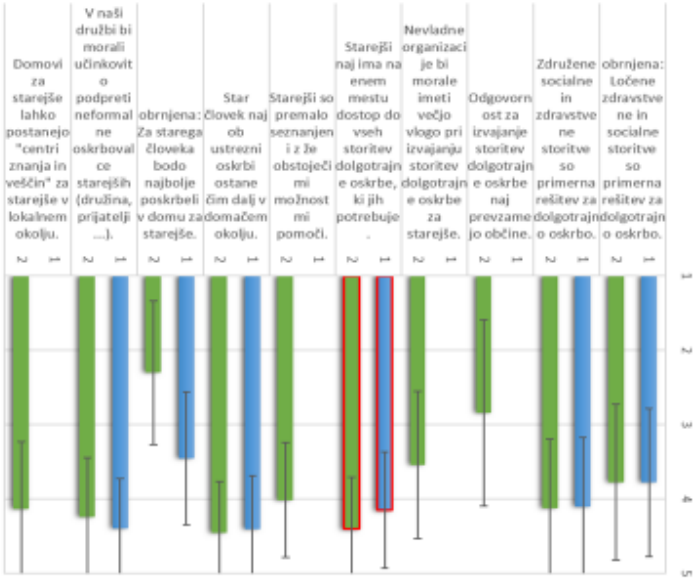

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Opolnomočenje starejših

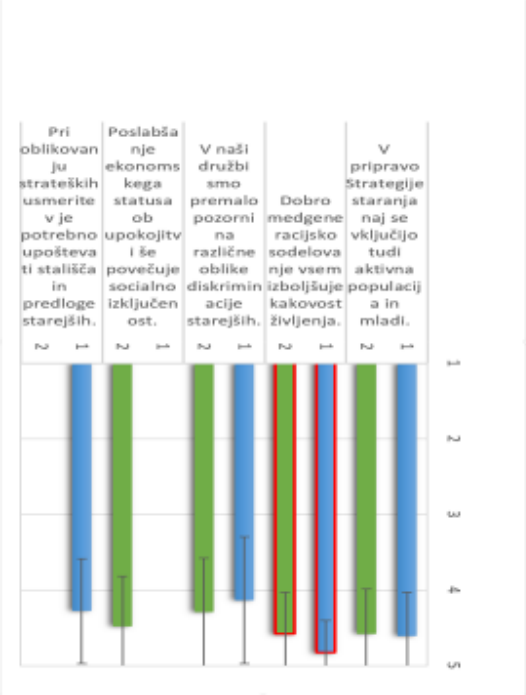

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Staranje v digitalni družbi

Legenda:
Modro – 1. krog
Zeleno – 2. krog

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predlog sodelovanja deležnikov v naprej, po zaključku projekta

Razprava v delavnicah:

Kaj si želimo glede sodelovanja za naprej?

Kaj za to potrebujemo?

Na podlagi razprav in predlogov v deleavnicah bomo oblikovali projektna priporočila.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Odmor

PO odmoru sledi sklop
VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanja in odgovori

Predlogi ukrepov za strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji

Deležnike smo pozvali, da vnaprej postavijo svoja vprašanja za predstavnike posameznih vsebinskih sklopov. Svoja vprašanja so lahko oddali tudi med odmorom in med samo razpravo. Prejeli smo veliko število vprašanj, skupaj več kot 50. Sklop vprašanja in odgovori z vnaprej postavljenimi pisnimi vprašanji se je izkazal za koristnega, saj je omogočil številnim udeležencem, da so se aktivno vključili v razpravo.

Na nekaj vprašanj, ki smo jih prejeli pred dogodkom smo pripravili obsežnejši odgovor:

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

VPRAŠANJE 1:

Ali bo vaš projekt vsebinsko pokril tudi upravljanje s starostjo na ravni delodajalca in se soočil z diskriminacijo starejših na trgu dela?

Ljubljana, 18. november 2015

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Odgovor: Dr. Damjan Kavaš, Inštitut za ekonomska raziskovanja:

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

DEMOGRAFIJA – Gibanje števila prebivalstva

Delež prebivalstva Slovenije po posameznih starostnih skupinah; dejanske vrednosti 1980-2013 in projekcije za obdobje 2014-2060 (srednja varianta projekcij EUROPOP2013

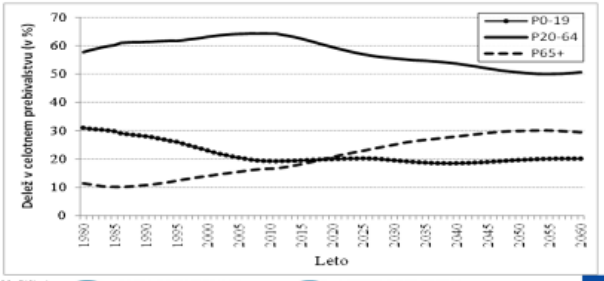

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

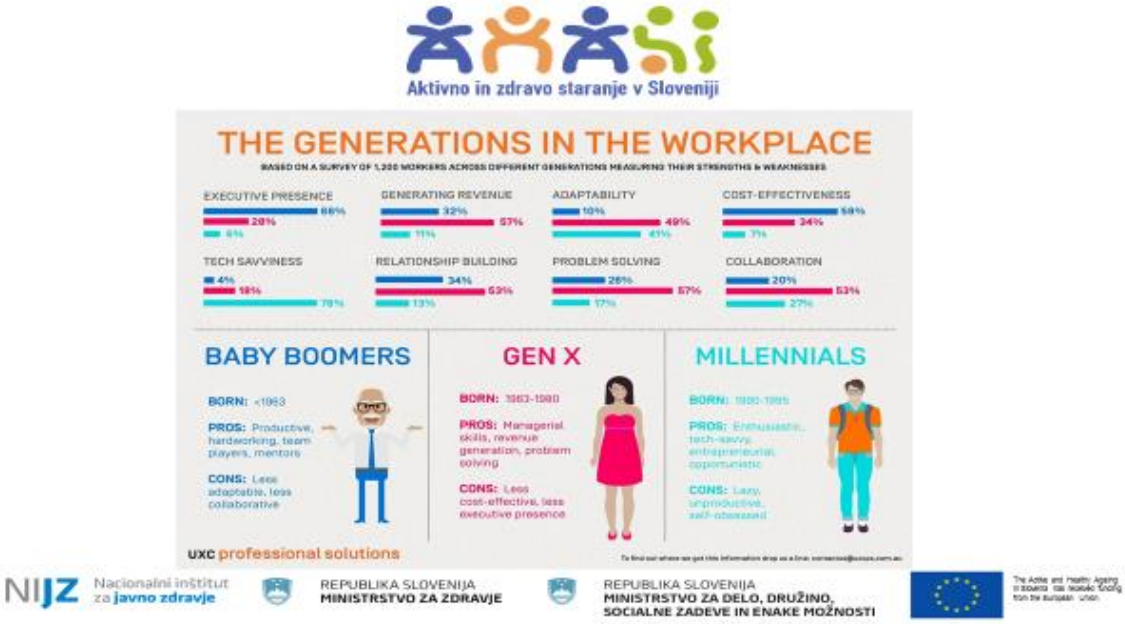

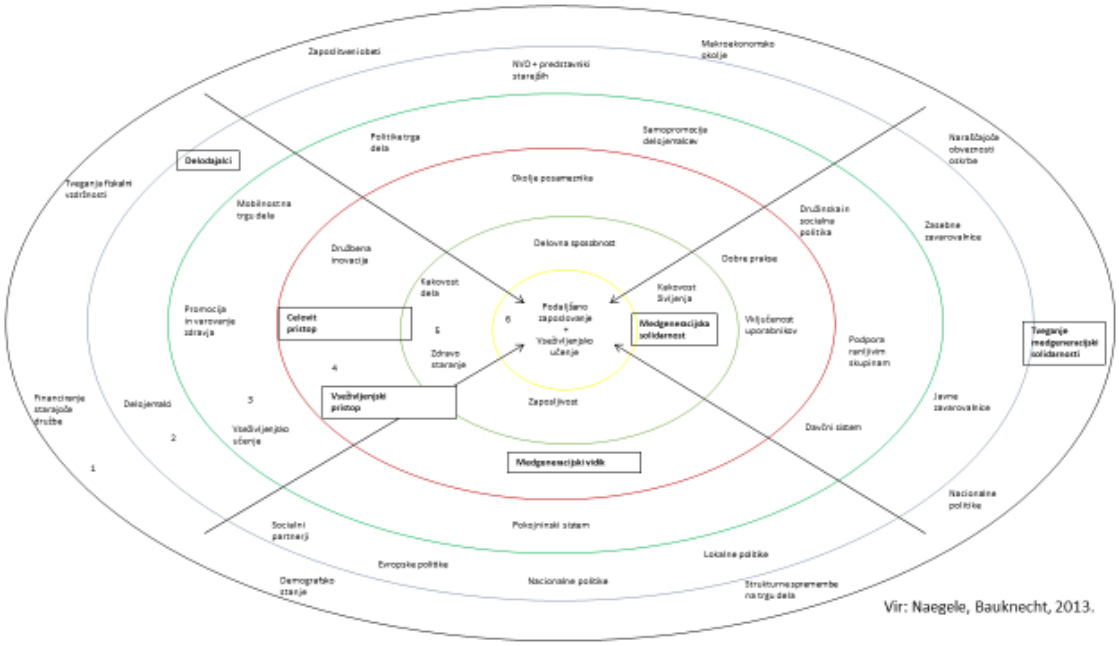

Vir: Naegele, Bauknecht, 2013.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

CILJI

STRATEŠKA CILJA:

Zvišanje stopnje delovne aktivnosti med prebivalci, starimi 55-64 let

Javno-finančna vzdržnost pokojninskega sistema in primerne pokojnine

- Izboljšanje zaposljivosti starejših
- Vključitev starejših v zaposlitev
- Krepitev medgeneracijskega sodelovanja in usklajevanje poklicnega/zasebnega življenja
- Informiranost prebivalstva, vzpostavitev rednega dialoga, priprava strokovnih podlag trg (dela, pokojninski sistem)

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

ČLOVEŠKI VIRI

In survey after survey, business leaders say they want their companies to be more innovative. But companies aren't innovative. People are. **Brian Grazer and Charles Fishman: A Curious Mind: The Secret to a Bigger Life** (Simon & Schuster, 2015)**,** Best Business Books 2015: Strategy. Magazine *strategy+business*.

V prvi vrsti se moramo vsi zavedati, da v sodobne merjenju moči med podjetji nimajo glavne besede tehnološke zmogljivosti, ampak človek. **Jože Colarič, Sobotna priloga,** 14. november 2015.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

IZZIVI STARAJOČE DRUŽBE, PODJETJA, 2013 - 2020

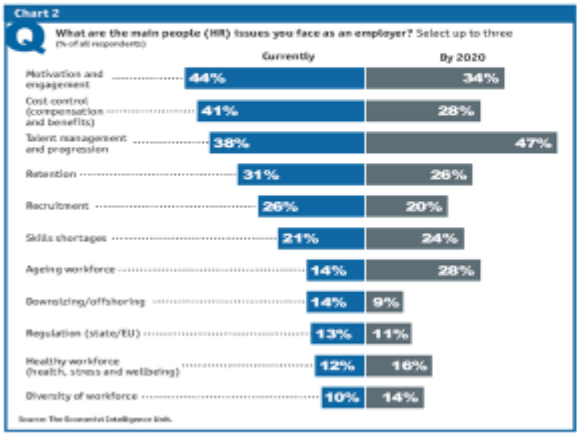

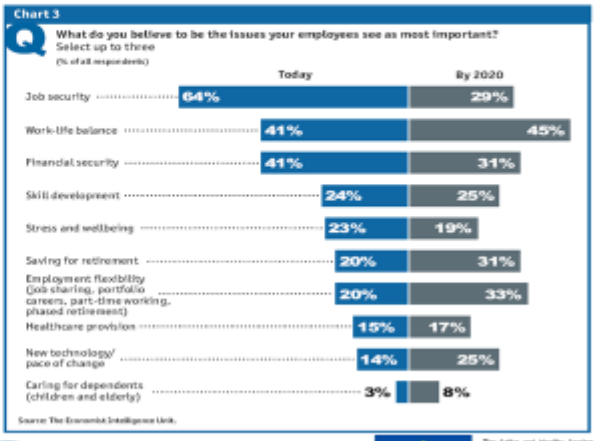

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

VPRAŠANJE 2:

Na kakšen način se bodo prostovoljci vključevali v sistem dolgotrajne oskrbe v domačem okolju varovanca (starostnika) in katere so tiste smernice, ki bodo zagotavljale kakovostno organizirano prostovoljstvo? Kdo bo koordiniral, mentoriral, strokovno usposabljal in izobraževal prostovoljce in ostale neformalne oskrbovalce (npr: oskrba pacienta z demenco v terminalni fazi - primerna komunikacija, oskrba,...)?

Ljubljana, 18. november 2015

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Odgovor: Janja Drole, Skupnost socialnih zavodov Slovenije

Pomembno je, da so vsi deležniki vključeni v mrežo, sistem mora zagotavljati ustrezno povezanost, transparentnost, enoten pristop.

V sistemu dolgotrajne oskrbe je treba jasno opredeliti vlogo nevladnih organizacij. Pripravili smo srečanje z NVO-ji, kjer so poudarili, da se neformalna oskrba lahko dopolnjuje s formalno, ne more pa jo nadomeščati! Kot pozitivno izkušnjo pa izpostavljajo predvsem porast mrežnega sodelovanja, saj že danes dobro sodelujejo s patronažnimi službami, centri za socialno delo, domovi starejših občanov idr. Skupni interesi in načrti NVO-jev pa bi lahko njihovo efektivnost še izboljšali.

Za ustrezno koordinacijo naj bi poskrbel koordinator, za strokovno usposabljanje in izobraževanje pa pristojne institucije, izvajalci, pa tudi NVO-ji, ki so za to usposobljeni s pripravo ustreznih programov (npr. Spominčica izvaja programe skrbi za dementne osebe, zagotavlja podporo dementnim osebam in njihovim oskrbovalcem; Inštitut Antona Trstenjaka – Tečaji za družinske člane, ki oskrbujejo starega Človeka)

Dejstvo je, da nevladne organizacije ne morejo v celoti prevzeti podpore starejšim v domačem okolju, saj so v tem trenutku same v poziciji, ko potrebujejo podporo. Predlogi bi zato morali iti v smeri urejanja organiziranega prostovoljskega dela, v okviru katerega bi morali zagotoviti sredstva za:

- kontinuirano usposabljanje in izobraževanje prostovoljcev,
- koordinatorja prostovoljcev,
- zavarovanje prostovoljcev,
- mentorsko vodenje in podporo prostovoljcem,
- povračilo stroškov, ki so nastali pri opravljanju prostovoljskega dela.

Patronažna medicinska sestra je lahko ena od možnih koordinatork vseh oblik pomoči na domu (kar je pokazal primer dobre prakse iz Lovrenca na Pohorju), je pa tudi del interdisciplinarnega tima, ki sodeluje pri oceni potreb uporabnika in tudi izvajalka storitev zdravstvene nege v skladu s kompetencami. Če bo storitev manj zahtevna, jo lahko izvaja zdravstveni tehnik kot član negovalnega tima.

Delavnice

Priprava planov dela za posamezna strateška področja

Podaljšano zaposlovanje in odloženo upokojevanje

Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER)

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PODALJŠANO ZAPOSLOVANJE IN ODLOŽENO UPOKOJEVANJE
DELAVNICA – PLAN DELA

Ljubljana, 18. november 2015

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PROGRAM DELAVNICE

1. Uvod
2. Predstavitev predlogov ukrepov
3. Razprava o predloženih ukrepih:
   - ustreznost,
   - pomembnost,
   - časovni okvir,
   - finančni okvir,
   - Izvedba.
4. Zaključki

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PODALJŠANO ZAPOSLOVANJE IN ODLOŽENO UPPOKOJEVANJE

ODGOVOR:

1. Podaljšano zaposlovanje (v nadaljevanju).
2. Odloženo upokojevanje. Možni ukrepi za zmanjšanje razkoraka med izdatki in prihodki:
   - Povišanje starosti ob upokojitvi in daljše ostajanje v zaposlenosti.
   - Zvišanje prispevkov.
   - Zniževanje višine pokojnin (kombinacija s shemami dodatnega naložbenega varčevanja).
   - Kombinacija zgornjih ukrepov.

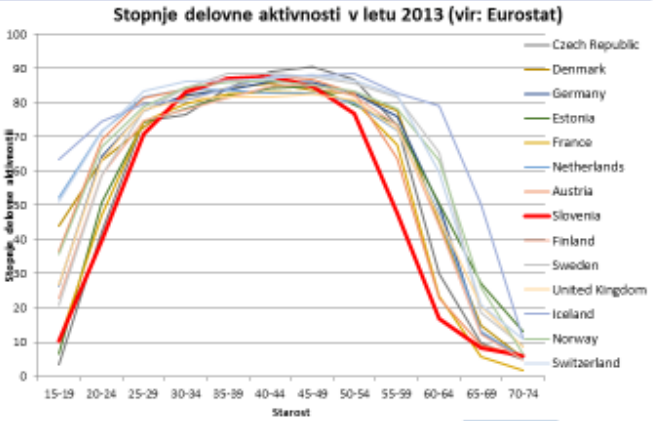

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

VPRAŠANJA

- Kateri „izbrani“ ukrepi so potrebni v Sloveniji: vsebina, ciljna skupina, sinergija z ostalimi ukrepi?
- Ali je možno narediti prioriteto med ukrepi?
- Kako povezati podaljšano zaposlovanje (ukrepi trga dela) in odloženega upokojevanja (pokojninski sistem)?
- Kje je potrebna intervencija države, kaj pa prepustiti delodajalcem oziroma delojemalcem?
- Kakšen naj bo pristop na lokalni/regionalni ravni?
- Katera druga področja se najbolj dotikajo politike trga dela (večsektorski pristop)?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Model MOPACT
(Mobilising the Potential of Active Ageing in Europe)

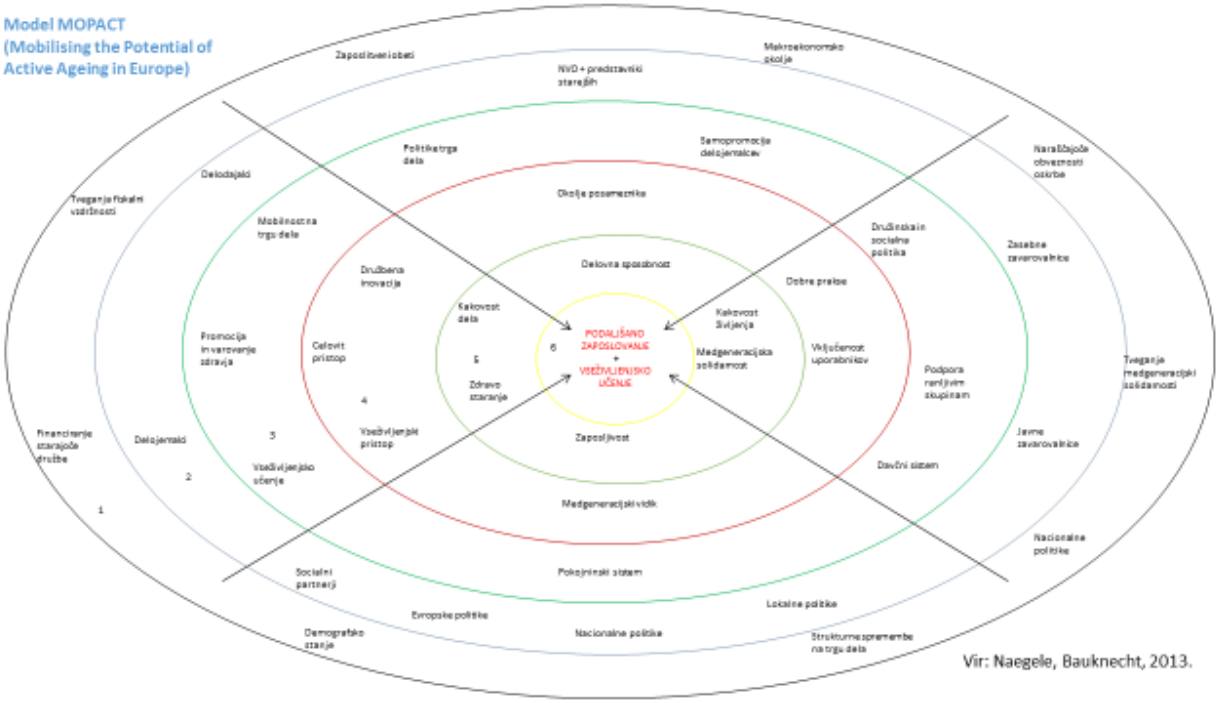

Vir: Naegele, Bauknecht, 2013.

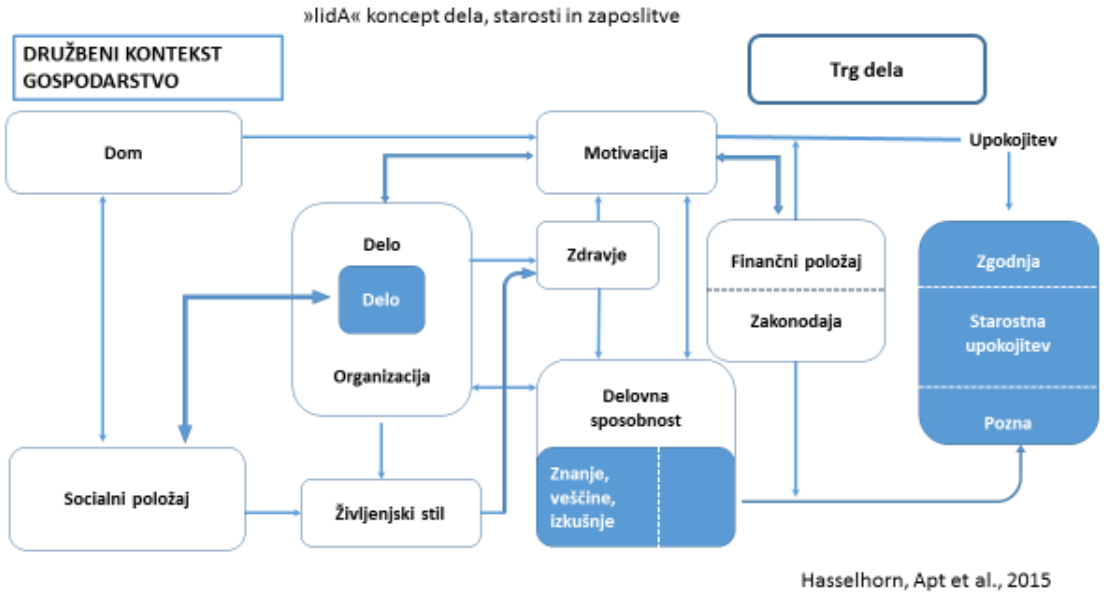
»lidA« koncept dela, starosti in zaposlitve
DRUŽBENI KONTEKST GOSPODARSTVO
Trg dela
Dom
Motivacija
Upokojitev
Delo
Delo
Organizacija
Zdravje
Finančni položaj
Zakonodaja
Zgodnja
Starostna upokojitev
Pozna
Delovna sposobnost
Znanje, veščine, izkušnje
Socialni položaj
Življenjski stil
Hasselhorn, Apt et al., 2015

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji
CILJI
STRATEŠKA CILJA:
Zvišanje stopnje delovne aktivnosti med prebivalci, starimi 55-64 let
Javno-finančna vzdržnost pokojninskega sistema in primerne pokojnine
Izboljšanje zaposljivosti starejših
Vključitev starejših v zaposlitev
Krepitev medgeneracijskega sodelovanja in usklajevanje poklicnega/zasebnega življenja
Informiranost prebivalstva, vzpostavitev rednega dialoga, priprava strokovnih podlag trg (dela, pokojninski sistem)
NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 1: IZBOLJŠANJE ZAPOSLJIVOSTI STAREJŠIH

- Programi vseživljenjskega učenja, usposabljanja in izobraževanja starejših (zaposleni, brezposelni), razvoja veščin: izobraževanje odraslih (neformalno/formalno), usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela (institucionalno/na delovnem mestu).
- Ukrepi za spreminjanje odnosa delodajalcev ter širše javnosti do starejših oseb: promocija zaposlovanja starejših, informiranje o pomenu aktivnega in zdravega staranja, projekti socialnih partnerjev, nagrada/certifikat.
- Spodbujanje programov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, vključno s programi promocije zdravja na delovnem mestu, za vse generacije na ravni podjetij/organizacij.
- Spodbujanje celovitega upravljanja s starostjo (»age managament«) v organizacijah (zasebne/javne).
- Zaposlitveni projekti na regionalni ravni.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 2: VKLJUČITEV STAREJŠIH V ZAPOSLITEV

- Spodbude delodajalcem za zaposlovanje in podaljšano zaposlovanje starejših delavcev (oprostitev plačila prispevkov za starejše delavce, subvencije).
- Javna dela.
- Spodbujanje socialnega podjetništva in samozaposlovanja.
- Aktivnejša vloga Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (individualni pristop, sodelovanje z delodajalci, intenzivnejše delo z delavci v odpovednem roku, okrepitev mobilnih enot na terenu, sodelovanje z delodajalci pri usposabljanju in zaposlovanju.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 3: KREPITEV MEDGENERACIJSKEGA SODELOVANJA IN USKLAJEVANJE POKLICNEGA/ZASEBNEGA ŽIVLJENJA

- Medgeneracijsko sodelovanje: mentorske sheme, krožno zaposlovanje oz. nadomeščanje na delovnem mestu (»job rotation«), delitev delovnega mesta (»job sharing«).
- Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja starejših zaposlenih: pravice na podlagi delovne zakonodaje in drugih aktov na področju trga dela (npr. kolektivne pogodbe) ter dodatni ukrepi, ki jih prostovoljno uvedejo delodajalci.
- Organizacija delovnega časa po meri starejših.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

SPECIFIČNI CILJ 4: INFORMIRANOST PREBIVALSTVA, VZPOSTAVITEV REDNEGA DIALOGA, PRIPRAVA STROKOVNIH PODLAG TRG (DELA, POKOJNINSKI SISTEM)

- Vzpostavitev rednega dialoga med deležniki.
- Vzpostavitev sistema stalnega informiranja slovenske družbe.
- Priprava ustreznih strokovnih podlag.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PRIORITETE IN PRISTOP

- Aktivno staranje ne pomeni le upravljanje s starejšimi (nad 54 let), temveč medgeneracijsko sodelovanje.
- Prioritetni ukrepi.
- Pri uvedbi novih ukrepov bi bilo potrebno uporabiti pilotni pristop, kjer bi ob zaključku pilotnih projektov z kvalitativnim in kvantitativnim vrednotenjem ocenili ustreznost, uspešnost in učinkovitost predlaganih ukrepov.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PRIORITETE - 1

- Ukrepi za spreminjanje odnosa delodajalcev ter široke javnosti do starejših oseb (promocija zaposlovanja starejših) in o pomenu aktivnega in zdravega staranja.
- Spodbujanje programov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, vključno s programi promocije zdravja na delovnem mestu, za vse generacije na ravni podjetij /organizacij.
- Usposabljanje in izobraževanje starejših (na delovnem mestu, neformalno/formalno): splošno izobraževanje odraslih, dvig izobrazbenih ravni, usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela.
- Spodbude delodajalcem za zaposlovanje in podaljšano zaposlovanje starejših delavcev.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

PRIORITETE - 2

- Medgeneracijsko sodelovanje.
- Pilotni pristopi k celovitemu upravljanju s starostjo (»*age managament*«) v organizacijah (zasebne/javne).
- Pilotni pristopi k zaposlitvenim projektom na regionalni ravni.
- Vzpostavitev rednega dialoga med deležniki.
- Vzpostavitev sistema stalnega informiranja slovenske družbe.
- Priprava ustreznih strokovnih podlag.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

ČASOVNI OKVIR - PREDLOG

A (2016-2017)	B (2018 – 2020)
↑	↑
Prioritetni ukrepi Obstoječi programi	Polna izvedba ukrepov

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

RAZPRAVA O PREDLOŽENIH UKREPIH

- Ustreznost.
- Pomembnost: prioritete.
- Časovni okvir: čas izvedbe, proces.
- Finančni okvir: veliko sredstev, pilotno, odgovornost delodajalcev/delojemalcev.
- Izvedba: pilotno, ciljni ukrep, del „univerzalnih“ razpisov, izvajalec, proces.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

KAJ BI RADI, DA SE ZGODI, KO SE PROJEKT ZAKLJUČI?

- Aktivnosti: KATERE?
- Mreženje: KDO BI SODELOVAL, KOORDINIRAL?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Delavnice

Priprava planov dela za posamezna strateška področja

Preprečevanje padcev v širšem kontekstu

Inštitut Emonicum

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Preventiva padcev
Strateške preventivne pristojnosti

Inštitut Emonicum, sodeluje ZDUS

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received Co-funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Pogoji za uresničenje preventivnih usmeritev

Izhajati iz dokazljivih dejstev

Pripraviti celovit, pregleden, vsem razumljiv preventivni načrt

Predlagati aktivnosti, ki jih je možno uresničiti

Preveriti finančno vzdržnost predlaganih aktivnosti

Oblikovati objektivne, merljive in ponovljive kazalnike

Vključiti vse obstoječe preventivne aktivnosti

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Osnovni cilj in podporne aktivnosti

Osnovni strateški cilj:

Do leta 2025 zmanjšati prevalenco padcev v Sloveniji za 10%

Podporne aktivnosti:

Povezati obstoječe strokovne in izkustvene potenciale
Podpirati preventivne aktivnosti nevladnih organizacij in ustanov
Vzpostaviti Nacionalni register padcev
V preventivo vključiti nove tehnološke rešitve
Povečati družbeno zavest o padcih in njihovi preventivi

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Obrazložitev osnovnega cilja

Več starejših, ki ostajajo neodvisni in socialno vključeni

Zmanjšanje zdravstvenih stroškov

Prihranki, ki ne zmanjšujejo zagotovljenih zdravstvenih pravic

Manj zdravstvenih, socialnih in ekonomskih posledic padcev

Enakopravno združuje vsa preventivna področja

Razumljiv, dosegljiv, merljivo izražen

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

1. Povezati strokovne in izkustvene potenciale

Povezati aktivnosti primarnega, sekundarnega, terciarnega zdravstva
Vključiti geriatre, fiziatre, fizioterapevte, kineziologe, farmacevte
Preventivo padcev vključiti v program referenčnih ambulant
Vključiti znanje in izkušnje domov starejših občanov (DSO) s padci
Opredeliti možno vlogo in pristojnosti DSO v lokalnih okoljih
Usposabljati širitelje za preventivo padcev v lokalnih okoljih
Podpirati aktivnosti rekreativnih in športnih organizacij

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

2. Vzpostaviti nacionalni register padcev

Oblikovati enovite protokole za beleženje padcev
Zagotoviti primerljivost slovenskih podatkov s podatki drugih držav
Omogočiti objektivno spremljanje uspešnosti preventivnih aktivnosti
Spremljati podatke, ki omogočajo raziskave o pojavnosti padcev med različnimi skupinami starejših v različnih okoljih
Omogočiti celovita letna poročila o padcih v Sloveniji
Ob sodelovanju stroke in DSO oblikovati pilotni projekt beleženja padcev, pogojev in okoliščin, pod katerimi so se pripetili

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

3. Podpirati preventivne aktivnosti nevladnih in strokovnih organizacij

Nezamenljiv pomen v specifične potrebe usmerjenih aktivnosti NO
Sposobnost NO prilagajanju lokalnim okoliščinam in potrebam
Aktivnosti strokovnih organizacij in šol v preventivi padcev
Aktivnosti in specifični potenciali društev kroničnih bolnikov z večjo incidenco padcev (osteoporoza, parkinsonova bolezen, demenca, inkontinenca, stanja po kapi in druga)
Objektivne možnosti za njihove aktivnosti
Priprava specifičnih preventivnih programov za zmanjšanje padcev

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

4. Povečati družbeno zavest o preventivi padcev

Pozitiven, ne negativen pristop
Padce je možno zmanjšati
Pomen ohranjanja moči, okretnosti in ravnotežja
Starosti prijazna okolja
Vpliv zdravil in prehrane na pojavnost padcev
Način osveščanja vsem razumljiv in sprejemljiv
Podpora medijev in odgovornih deležnikov

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Deležniki, ki se bodo usklajevali

Vlada, MZ, MDDSEM
NIJZ, partnerji v AHA.SI, Agencija za zdravila
Zdravstvo
SSZ Slovenije, DSO
ZZZS, SPIZ
Zdravstvene in športne fakultete in šole
Nevladne organizacije
Občine, lokalna okolja
Širitelji, prostovoljci, neformalni oskrbovalci

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Staranje v digitalni družbi

Emonicum

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj: z uporabo tehnologij IKT starejšim omogočiti kakovostnejše življenje, večjo neodvisnot, opolnomočenje in vključenost v družbo

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- Izboljšati digitalno pismenost in e-znanja vseh skupin starejših s spodbujanjem formalnih in neformalnih programov usposabljanja
- Zagotoviti večjo geografsko in cenovno dostopnost tehnologij IKT, vsebin in storitev za vse starejše in invalide
- Spodbujati razvoj novih storitev na področju e-zdravja, tele-medicine in podpornih IKT rešitev za varnejše, kakovostnejše in daljše samostojno življenje starejših
- Vključevati starejše v razvoj novih rešitev in storitev
- Imenovati med-sektorsko skupino strokovnjakov, ki bi usklajevali aktivnosti na tem področju

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Delavnice

Priprava planov dela za posamezna strateška področja

Predupokojitvene aktivnosti

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predupokojitvene aktivnosti - definicija

- Predupokojitvene aktivnosti so tiste, s katerimi delavec (tudi nezaposleni) v obdobju pred odhodom v pokoj **pridobi ustrezna znanja za planiranje druge življenjske kariere.**

- Obenem je potrebno **na družbeni ravni ustvarjati pogoje** za izvajanje predupokojitvenih aktivnosti in tudi pogoje za uspešen prehod v pokoj in prilagoditev življenja.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- Tako kot v drugih državah tudi v Sloveniji nimamo sistemske prakse izvajanja pred upokojitvenih aktivnosti.
- Programi so v večji meri plačljivi, kar omejuje njihovo izvajanje.
- Najdlje, skoraj tri desetletja, jih izvaja Univerza za tretje življenjsko obdobje.

➢ V času projekta AHA.SI smo ovrednotili **seminar MORS (Debeli rtič 2015)** kot dobro prakso v Sloveniji in ugotovili, da se v času seminarja odnos do upokojitve med udeleženci izboljša, prav tako pa je zadovoljstvo udeležencev s programom za večino predstavljenih tem večji od pričakovanj.

➢ Ovrednotenje predupokojitvenega seminarja MORS je pokazalo, da so pripadniki zelo zadovoljni s svojim delom na delovnem mestu, da svoje splošno zdravstveno stanje, psihično počutje, in kakovost svojega življenja ocenjujejo kot dobro.

➢ Imajo zdrav življenjski slog: nekaj manj kot polovica jih nikoli ni kadila, ima v svojem življenju 3 do 5 bližnjih oseb, na katere se lahko opre v primeru resne osebne težave in največkrat niso pod stresom.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- S pomočjo Ministrstva za obrambo smo anketirali tudi nekdanje pripadnike MORS, ki so se upokojili v letih 2005-2015.
- Lahko trdimo, da so bili udeleženci seminarja na upokojitev značilno bolje pripravljeni in v večji meri so že pred upokojitvijo načrtovali, kako bodo porabili svoj čas po upokojitvi.
- Udeleženci seminarja so v nekoliko večji meri naklonjeni nenehnim spremembam, gibanju in novostim, nekoliko manj kot neudeleženci so videti vezani na tradicijo in radi imajo nove ideje.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Nekaj ključnih rezultatov :

Iz ankete: Nekdanji pripadniki MORS (upokojeni v obdobju 2006-2015) I

Zadovoljstvo z delom na delovnem mestu

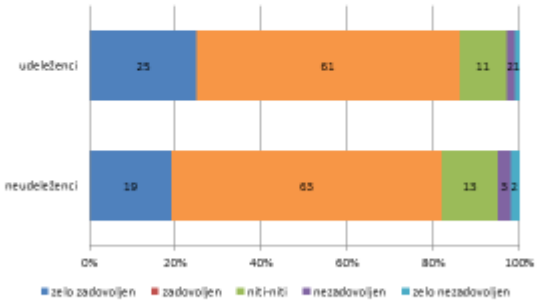

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Nekdanji pripadniki MORS (upokojeni v obdobju 2006-2015) II

Dejansko koristne teme ob spremembi zaposlitvenega statusa

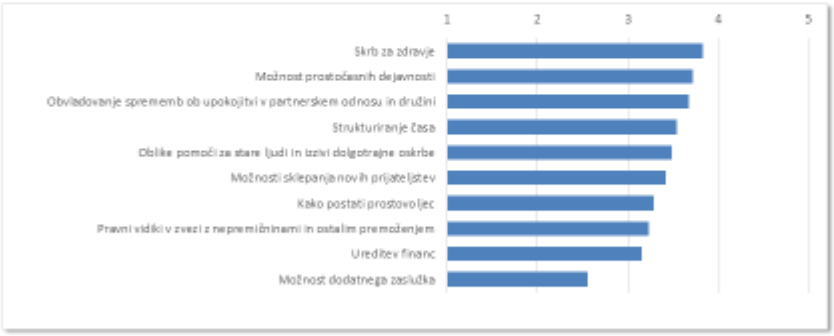

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reduction funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Nekaj ključnih rezultatov iz pred upokojitvenega seminarja (PUS) MORS 2015 I

Kako zadovoljni ste (bili) s svojim delom na delovnem mestu?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reduction funding from the European Union

Predupokojitveni seminar (PUS) MORS 2015 II

Primerjava pričakovanj in ocene vsebin seminarja

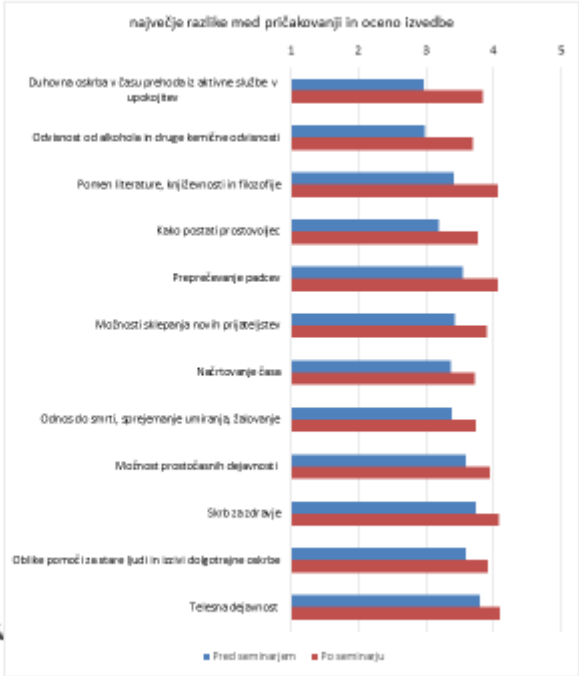

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje REPUBLIKA MINISTRSTV

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Rezultat ankete Aktivno in zdravo staranje na delovnem mestu, ki se je izvedla v okviru Zveze tajnic in poslovnih sekretarjev Slovenije nam je podal, da

Sistem prenosa znanja s starejših delavcev na mlajše (mentorske sheme...)

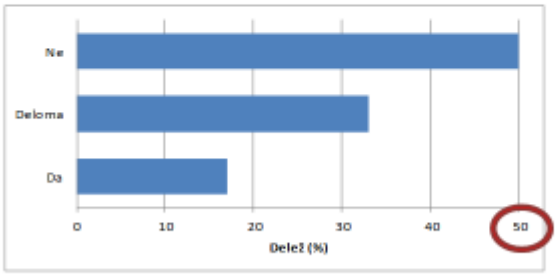

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Aktivno in zdravo staranje na delovnem mestu II

Sistemsko urejene napoved koliko zaposlenih se bo upokojilo ali zapustilo organizacijo v naslednjih treh letih

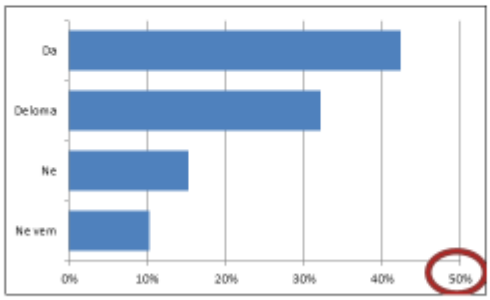

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

»Upam, da bo država imela še toliko sredstev, da vam bo tudi v bodoče omogočena izvedba tovrstnega seminarja, kajti zame je bil predupokojitveni seminar najlepše prejeto darilo od službe, ki sem jo opravljala v Slovenski vojski in Teritorialni obrambi 32 let.«

»Želim, da ohranite predupokojitveni seminar, saj je resnično odlična priprava za res veliko spremembo v življenju«

»Doživel sem ga kot nekakšen privilegij, saj česa podobnega večina delavcev v Sloveniji, pred odhodom v pokoj, ni deležnih«.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

ZAKONSKA PODLAGA
kot model za vključitev v ZDR-1 (Uradni list RS, št. 21/2013 z dne 13.3.2013)

ZVZD-1 (Uradni list RS št. 43/2011 z dne 3.6.2011)

Kadrovske službe

ZPIZ

Zavod za zaposlovanje

V obdobju od 2 do 5 let pred upokojitvijo

KONKRETNA IZVEDBA

ORGANIZACIJA:

Nadstandard

Optimalen standard

Minimalen standard

VSEBINE:

- Finančno svetovanje
- Pomen zdrave prehrane in telesne aktivnosti za zdravje
- Strukturiranje časa
- Ustvarjalnost v TŽO
- Spremembe ob upokojitvi na osebni ravni, v družini in v širšem okolju, družinski odnosi
- Obvladovanje stresa in
- tehnike sproščanja
- Različne oblike zasvojenost
- Odnos do minljivosti, umiranja in smrti in žalovanja, pomoč hudo bolnim in umirajočim
- Lastna izkušnja upokojitve
- Branje nas bogati

PREDLOG LOGIČNEGA OKVIRA ZA PRIPRAVO UKREPA

LOKALNE SKUPNOSTI

Andragoški center Slovenije

Mreža slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje

Medgeneracijski centri

ZDUS

Prostovoljstvo

CSD/DSO

Druge relevantne mreže in točke v lokalnih skupnostih

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Namen ukrepa

S pred upokojitvenimi aktivnostmi želimo:

- ozavestiti starejše in jih opremiti z znanji in veščinami za uspešno življenje po upokojitvi ter jim omogočiti dejavno staranje.
- ozavestiti politične odločevalce in različne deležnike o pomenu in dodani vrednosti pred upokojitvenih aktivnosti.

Strateški cilj

Sistemska ureditev priprave na upokojitev, ki spodbuja izobražene, usposobljene in bolj zdrave upokojence z boljšo kvaliteto življenja.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reduction funding from the European Union

Specifični (izvedbeni) cilji:

1. Omogočiti vsakemu delavcu udeležbo na pred upokojitvenih aktivnostih ter mu dati znanje in veščine, potrebne za spremembe po upokojitvi.
2. Zagotoviti organizacijsko-izvedbene možnosti za izvedbo pred upokojitvenih aktivnosti z ustreznimi vsebinami.
3. Zagotoviti vsakemu upokojencu možnost vključitve v lokalno skupnost.

Ukrepi in aktivnosti:

- osveščanje vseh relevantnih deležnikov in nadgrajevanje promocije zdravja na delu za starejše delavce;
- informiranje starejših delavcev o možnostih vključevanja v pred upokojitvene aktivnosti (ZPIZ, kadrovske službe...).
- ustanovitev delovne skupine za usmerjanje razvoja in akreditacijo pred upokojitvenih programov;
- spodbujanje delodajalcev in Zavoda za zaposlovanje za pripravo, izvajanje in spremljanje pred upokojitvenih aktivnosti;
- postopna sistemska uvedba pred upokojitvenih aktivnosti, dostopnih vsem delavcem;
- zagotavljanje mehanizmov za vključevanje v lokalno skupnost po upokojitvi.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Ukrepi, ki podpirajo specifični cilj 1 -

Omogočiti vsakemu delavcu pred upokojitvijo udeležbo na pred upokojitvenih aktivnostih ter vsakemu udeležencu dati znanje in veščine, potrebne za spremembe po upokojitvi:

1. osveščanje vseh relevantnih deležnikov in nadgrajevanje promocije zdravja na delu za starejše delavce;
2. informiranje starejših delavcev o možnostih vključevanja v pred upokojitvene aktivnosti ter spodbujanje za udeležbo na teh aktivnostih.

Pred upokojitvena izobraževanja povezujemo z večjo kvaliteto življenja v obdobju po upokojitvi. Cilj uvajanja pred upokojitvenih aktivnosti dostopnih vsem delavcem, je dvigniti kvaliteto življenja vseh skupin prebivalstva in še posebej depriviligiranih. S postopnim sistemskim širjenjem prosto dostopnih pred upokojitvenih aktivnosti lahko država podpira materialno varnost, vzdržuje profesionalno izpolnjenost, zdrav način življenja in socialno vključenost vseh starejših oseb.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviewed, funding from the European Union

Ukrepi, ki podpirajo specifični cilj 2 -
Zagotoviti organizacijsko-izvedbene možnosti za izvedbo pred upokojitvenih aktivnosti z ustreznimi vsebinami:

1. ustanovitev medresorske delovne skupine za usmerjanje razvoja in akreditacijo pred upokojitvenih programov;
2. spodbujanje delodajalcev in Zavoda za zaposlovanje za pripravo, izvajanje in spremljanje pred upokojitvenih aktivnosti.

Trije predlagani organizacijski vidiki:

- MINIMALNI STANDARD (brezplačno, 8 ur, leto pred upokojitvijo, neobvezna pravica iz dela).
- OPTIMALNI STANDARD (brezplačno, 25 ur, 3 do 5 let pred upokojitvijo, neobvezna pravica iz dela).
- NADSTANDARD (ni več domena delodajalca): formiranje interesnih skupin, lahko samopomočnih, za poglobljeno delo na relevantnih temah.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Ukrepi, ki podpirajo specifični cilj 3 –
Zagotoviti vsakemu upokojencu možnost vključitve v lokalno skupnost:

1. ustanovitev medresorske delovne skupine za usmerjanje razvoja in akreditacijo pred upokojitvenih programov;
2. spodbujanje delodajalcev in Zavoda za zaposlovanje za pripravo, izvajanje in spremljanje pred upokojitvenih aktivnosti.

Osnovno poslanstvo informacijskih točk v lokalni skupnosti, vzpostavljenih pod okriljem že obstoječih (ne)vladnih organizacij, bi bilo zagotavljanje informacij in svetovanje novim upokojencem o obstoječih aktivnostih, interesnih dejavnostih, možnostih vseživljenjskega izobraževanja, programih pomoči ... Delovale bi kot center za partnersko sodelovanje in učinkovito komunikacijo med različnimi organizacijami/deležniki.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Prioriteta:

- Podpora države in delodajalca za boljšo kvaliteto življenja bodočih upokojencev s postopno zakonsko uvedbo obveznega izvajanja pred upokojitvenih aktivnosti za vse delavce v Sloveniji (zaposlene kot nezaposlene), kot pravico iz dela, v obdobju 3 – 5 let pred upokojitvijo:

1. Opolnomočiti za aktivno vključenost v družbi v obdobju staranja;
2. podaljšati pričakovana leta zdravega življenja in
3. zmanjšati breme bolezni in stroške dolgotrajne oskrbe.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviewed funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

DELAVNICE

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviewed funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Delavnica: 1 del, načrt – (Road map), 70 min

1. Ukrepi, aktivnosti – komentarji?
2. Katero izhodišče je za vse deležnike sprejemljivo za začetek izvajanja ukrepa (A, B, C, D. ...)?
3. Izvajalci?
4. Možne časovnice?
5. Konkretna implementacija – razprava o možnostih

A ?	B ?	C ?	D ?
↑	↑	↑	↑
?	?	?	?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Primer časovnice – Predupokojitvene aktivnosti

Predlog postopne uvedbe ukrepa (road map):

A (2016 – 17)	B (2017 – 2020)	C (2020 – 2022)	D (2022- 25)
↑	↑	↑	↑
Pregled stanja, sporadično izvajanje	Motiviranje delodajalcev, izvajanje na zavodu za zaposlovanje	Predlog zakonske uvedbe obveznosti izvajanja	Uvedba v sistem (Zakon o delovnih razmerjih in Zakon o javnih uslužbencih)

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Delavnica: 2 del - Plan aktivnosti po zaključku projekta

Možnosti za nadaljevanje AKTIVNOSTI

MREŽENJE - trajnostno vzdrževanje mreže deležnikov

Kaj bi radi, da se zgodi, ko se projekt zaključi?

Kaj zato potrebujemo?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reduction funding from the European Union

Delavnice

Priprava planov dela za posamezna strateška področja

Podpora samostojnemu bivanju v domačem okolju ter dolgotrajna oskrba

Skupnost socialnih zavodov Slovenije

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Podpora samostojnemu bivanju v domačem okolju in dolgotrajna oskrba

Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Inštitut za socialno varstvo, ZDUS

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

CILJI

STRATEŠKI CILJ:

Predlagati postavitev sistema dolgotrajne oskrbe na ravni države, ki bo integriran, dostopen, usmerjen na uporabnika in skupnostne oblike pomoči, ustrezno koordiniran ter finančno vzdržen.

- Uveljaviti in predlagati dolgotrajno oskrbo kot novo samostojno področje in vpeljati integriran sistem dolgotrajne oskrbe
- Prepoznati pomembnost in izboljšati pomen neformalnih izvajalcev in nevladnih organizacij v sistemu DO
- Usmeritev v skupnostne oblike storitev in starejšim omogočiti, da bi čim dlje živeli v domačem okolju.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 1: Uveljaviti in predlagati dolgotrajno oskrbo kot novo samostojno področje in vpeljati sistem dolgotrajne oskrbe

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Na ravni države opredeliti dejavnost DO, načine financiranja, mrežo in okvirje organiziranosti**
  - Področje DO samostojna in zakonsko opredeljena dejavnost (zagotavljati integriran sistem med seboj povezanih zdravstvenih in socialno varstvenih storitev v okviru DO)
  - Zakonska opredelitev mora vključevati:
    - merila za ugotavljanje do upravičenosti do storitev DO
    - merila za vzpostavitev mreže DO (vključevati formalne in neformalne oskrbovalce)
    - opredelitev okvirjev organiziranosti (vključno z več možnimi oblikami koordinacije)
    - enoten način spremljanja, izvajanja in vrednotenja vseh storitev (pisna in elektronska dokumentacija)
  - Upoštevanje sledečih dejavnikov: aktivna vloga uporabnika, vpeljava novih organizacijskih pristopov ...

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- **Za zagotovitev finančne vzdržnosti sistema pripraviti realno oceno potreb po storitvah in najti najbolj optimalno rešitev financiranja**
  - Pripraviti realno oceno potreb po storitvah danes in v prihodnje
  - Odločitev naj sprejmejo odločevalci – od zakonskih ureditev pravic in z njimi povezanih pogojev ter standardov odvisno, kolikšna sredstva imamo in koliko še potrebujemo
  - Več možnih rešitev – upoštevati njihove prednosti in slabosti

  Temeljiti na načelih ostalih socialnih zavarovanj, kot so solidarnost, pravičnost, univerzalna dostopnost in enakost potencialnih uporabnikov storitev ⟶ obvezno, javno in nepridobitno zavarovanje

  Za širši del pravic (IADL) se odpira prostor za prostovoljna zavarovanja

- **Zakonsko opredeliti vlogo občin oz. lokalnega okolja pri zagotavljanju DO**
  - opredelitev lokalnega okolja (glede na raznoliko demografsko sliko, glede na razvitost in razpršenost področij)
  - upoštevati obliko lokalnega okolja, ki bo omogočalo kar največ možnih oblok storitev ter zagotavljalo enako dostopnost
  - oblikovanje posvetovalnega telesa npr. svet starejših (predstavniki starejših in predstavniki izvajalcev) ⟶ pregled analize potreb uporabnikov, svetovanje pri pripravi novih programov idr.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- **Zakonsko opredeliti delovno mesto koordinatorja in vlogo v DO**

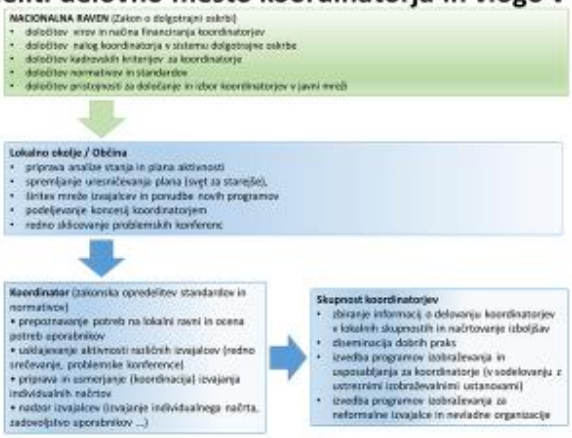

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- **Vzpostaviti sistem kakovosti in nadzora**
  - izvajalci morajo izvajati storitve kakovostno in varno (v skladu s standardi in strokovnimi usmeritvami)
  - prioriteta ocene kakovosti mora temeljiti na spoštovanju uporabnika in individualnosti njegovih potreb
  - opredeljeni morajo biti kazalniki kakovosti in varnosti tako na procesni kot izvajalski ravni

- **Vzpostaviti sistemsko informacijsko podporo za izvajanje dejavnosti in informacijski sistem za podporo uporabnikom**
  - Informacijska podpora za izvajanje dejavnosti – povezanost med vsemi izvajalci, enotna dokumentacija, informiranje o potrebah uporabnika in izvajalcih ter izvedenih storitvah
  - ‚one-stop-shop' informacijska podpora – dostop do informacij, storitev, blaga in pomoči na enem mestu

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 2: Prepoznati pomembnost in izboljšati pomen neformalnih izvajalcev in nevladnih organizacij v sistemu DO

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Večja podpora neformalnim oskrbovalcem**
  - Opremiti neformalne oskrbovalce z ustreznim znanji in veščinami
  - Zagotovitev socialne varnosti, če izstopijo iz trga dela
  - Omogočiti možnost počitka ter zagotoviti več fleksibilnosti pri usklajevanju družinskega in poklicnega življenja
  - Vključitev nef. oskrbovalcev v mrežo (v okviru združenja/organizacije ...)

- **Spodbujanje prostovoljstva (dodatni vir zagotavljanja storitev)**
  - Spodbujanje za vključevanje NVO na področjih kot so družabništvo, medgeneracijsko povezovanje, pomoč pri podpornih opravilih, prepoznavanje potreb starejših, preventivne dejavnosti idr.
  - Urediti področje organiziranega prostovoljnega dela – v skladu z Zakonom o prostovoljstvu (trajnejše financiranje programov, kontinuirano usposabljanje in izobraževanje prostovoljcev, mentorsko vodenje in podpora, povračilo stroškov, ki so nastali pri opravljanju prostovoljnega dela idr.)

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 3: Usmeritev v skupnostne oblike storitev in starejšim omogočiti, da bi čim dlje živeli v domačem okolju

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Izvedba analize in potencialnih potreb uporabnikov ter priprava ustreznih programov**
  - Priprava analize stanja v lokalnem okolju → analiza je nujna za organizacijo učinkovite in dostopne dejavnosti DO; odgovor na dejanske potrebe občanov, prilagajanje obstoječih in razvijanje novih storitev in programov

Analiza stanja

- Analiza politik in socialnih ter zdravstvenih storitev na področju skupnostnih oblik pomoči na nacionalni, regionalni in lokalni ravni
- Analiza vseh zainteresiranih skupnih, ki sodelujejo na področju pomoči starejšim – javne, zasebne, NVO
- Analiza končnih uporabnikov in njihovih potreb

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Specifični cilj 3: Usmeritev v skupnostne oblike storitev in starejšim omogočiti, da bi čim dlje živeli v domačem okolju

Predlog ukrepov in aktivnosti:

- **Pravočasno in prožno odzivanje na potrebe uporabnika**
  - Aktivna vloga uporabnika v celotnem procesu oskrbe (od ugotavljanja potreb, priprave načrta oskrbe, izvajanja storitev in ocene kakovosti izvedenih storitev)
  - Sodelovanje in celovit pristop različnih izvajalcev (zakonsko podprt)
- **Širitev dejavnosti izvajalcev skrbi za starejše**
  - V skladu z usmeritvami lokalnega okolja naj se izvajalci DO ustrezno prestrukturirajo in ponudijo oz. nadgradijo: dnevno varstvo, pomoč na domu, pomoč na daljavo …

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Delavnica: 1 del, načrt – (Road map), 70 min

1. Ukrepi, aktivnosti – komentarji?
2. Katero izhodišče je za vse deležnike sprejemljivo za začetek izvajanja ukrepa?
3. Izvajalci?
4. Možne časovnice?
5. Konkretna implementacija – razprava o možnostih

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Delavnica: 2 del - Plan aktivnosti po zaključku projekta

Možnosti za nadaljevanje AKTIVNOSTI

MREŽENJE - trajnostno vzdrževanje mreže deležnikov

Kaj bi radi, da se zgodi, ko se projekt zaključi?

Kaj zato potrebujemo?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Delavnice

Priprava planov dela za posamezna strateška področja

Položaj starejših v Sloveniji in možne poti za izboljšanje

Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS)

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Opolnomočenje starejših

Zagotovitev dostojanstva, neodvisnosti, participacije, varnosti in poštenega odnosa do starejših

Kako se bomo lotili tega dela seniorji?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

10. člen politične deklaracije 2. svetovnega kongresa o staranju, Madrid, 2002

Sposobnosti starejših ljudi so trdna podlaga za razvoj. To družbi omogoča, da se vse bolj opira na sposobnosti, izkušnje in modrost starejših ljudi ne le zato, da starejši sami skrbijo za izboljšanje svojega življenja, temveč da tudi ***aktivno sodelujejo pri izboljšanju življenja v celotni družbi.***

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Vprašanje slovenskim načrtovalcem razvoja:

Smo starejši potrebni za razvoj družbe ali pa smo le odpadlo listje, ki ga je treba čim prej pomesti?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

2 cilja našega dela:

1. **Prispevati k izdelavi podlag za Strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji v okviru projekta Aha**

2. **Izdelati dokument Strategija aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji – pogled ciljne skupine**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

1. Analiza položaja starejših v Sloveniji

Ali se strinjamo z ugotovitvami, ki smo jih zbrali strokovnjaki Zveze društev upokojencev Slovenije?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

V analizi položaja starejših v Sloveniji

Opolnomočenje starejših

dostojanstvo, neodvisnost, participacija, varnost in pošten odnos do starejših

smo strokovnjaki ZDUS predstavili naše videnje položaja starejših v Sloveniji in predstavili naše predloge za izboljšanje, ki so dostopni na http://www.zdus-zveza.si/ahasi in http://www.staranje.si/

Za današnjo predstavitev smo izbrali le po našem mnenju najbolj pereča področja, kjer bomo morali nadaljevati prizadevanja za izboljšanje položaja starejših.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Podoba starejših v Sloveniji

Zastareli stereotipi o starejših:

- vsi starejši smo bolni in onemogli;
- nič ne prispevamo k razvoju;
- pokojnine jemljejo prihodke mlajšim.

Sodoben, škodljiv stereotip:

- zdravi, finančno preskrbljeni;
- se samo zabavamo;
- izrabljamo socialno državo, čeprav bi lahko storitve plačevali sami.

DELO MNENJA

Ni vse zlato, kar se (s podpisi) sveti

Zakon o volitvah

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Starejši v Sloveniji ne moremo izraziti vsega svojega potenciala.

Naše pravice so kršene na več področjih:

- **na področju priznavanja, spodbujanja in podpiranja prispevka starejših v družini, skupnosti in gospodarstvu;**
- **pri zagotavljanju možnosti sodelovanja v gospodarskem, političnem in družbenem življenju;**
- **na področju možnosti za plačano delo;**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

- **pri (ne)upoštevanju potreb starejših in spoštovanju pravice do dostojnega življenja;**
- **na področju priznavanja in spodbujanja prostovoljstva starejših;**
- **na področju dostopa do informacij s pomočjo moderne ICT tehnologije;**
- **na področju doživljenjskega izobraževanja;**
- **pri odnosu mlajših generacij do bolnih in invalidnih.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Zakaj bi morali v slovenski družbi izboljšati položaj starejših?

- **Za ohranjanje medgeneracijskega sožitja v dolgoživi družbi;**
- **boljši izkoristek znanja, izkušenj in modrosti starejših omogoča hitrejši razvoj družbe;**
- **starejši lahko veliko naredimo za izboljšanje kakovosti življenja vrstnikov;**
- **pošten odnos do starejših omogoča lažje preživetje našim potomcem;**
- **tudi politiki se starajo –bodo ob sedanjem odnosu do starejših pustili mlajšim med načrtovalce razvoja?**

Se strinjamo s temi stališči? Bi kaj dodali?

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predlogi ukrepov, ki smo jih pripravili strokovnjaki ZDUS, sledijo vrstnemu redu ukrepov, kot so ga pripravili strokovnjaki OZN v Madridskem načrtu ukrepov na področju staranja prebivalstva.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Na mizo ste dobili predlog 27 področij na področju staranja in starejših, ki bi jih morali zajeti v Strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji. Prosim vas, vzemite si 10 minut časa in naredite svoj predlog prioritet in vrstni red področij, ki jih moramo zajeti v strategijo.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Zaradi časa, ki smo ga imeli na voljo za uvodno predstavitev na konferenci, smo izbrali po mnenju naših strokovnjakov najpomembnejša področja, ki bi jih morali obravnavati v Strategiji aktivnega in zdravega staranja in pripravili močno skrajšan predlog ukrepov (predlagam, da si ga ogledamo).

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Starejši v Sloveniji ne moremo izraziti vsega svojega potenciala, naše pravice so kršene na več področjih:

- na področju priznavanja, spodbujanja in podpiranja prispevka starejših v družini, skupnosti in gospodarstvu;
- pri zagotavljanju možnosti za starejše, da sodelujemo v kulturnem, gospodarskem, političnem in družbenem življenju;
- na področju možnosti za plačano delo;
- pri (ne)upoštevanju potreb starejših in spoštovanju pravice do dostojnega življenja;
- na področju priznavanja in spodbujanja prostovoljstva starejših,
- na področju dostopa do informacij s pomočjo moderne ICT tehnologije;
- na področju doživljenjskega izobraževanja;
- pri odnosu mlajših generacij do bolnih in invalidnih.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predlog ukrepov:

1. Opustitev zastarelih in škodljivih stereotipov o starejših in staranju

- **Starosti prijazni nastopi mnenjskih voditeljev v javnih medijih –politikov, znanstvenikov, strokovnjakov;**
- **SAZU mora pripraviti konferenco o demografskih spremembah in njihovih izzivih in izdati knjigo predlogov, kako naj se razvija slovenska družba v novih razmerah;**
- **spremljanje in sankcioniranje nestrpnosti do starejših v medijih, javnih ustanovah, v javnosti;**
- **izobraževalni tečaji za tvorce javnega mnenja o demografskih spremembah in izzivih dolgožive družbe.**

Dodatni predlogi?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

2. Priznavanje družbenega, kulturnega, gospodarskega in političnega prispevka starejših

- **v medijih prikazati realno sliko dosežkov slovenske družbe po 2. svetovni vojni;**
- **v medijih prikazovati dosežke upokojenih strokovnjakov, raziskovalcev, politikov, gospodarstvenikov;**
- **omogočiti redne oddaje Starejši med seboj, ki jih bodo vodili upokojeni novinarji.**

Dodatni predlogi?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

3. Sodelovanje starejših v procesih odločanja na vseh ravneh

- **uvesti svete starejših v lokalnih skupnostih, v Vladi RS, pri predsedniku države, na univerzah;**
- **vključevanje več upokojenih strokovnjakov v nadzorne svete podjetij, ustanov;**
- **priznavanje pomena in vloge samopomočnih seniorskih organizacij s strani politike, gospodarstva in strok, ki se ukvarjajo s starejšimi in staranjem;**
- **predstavniki starejših morajo biti enakopravni partnerji v Ekonomsko socialnem svetu in v Državnem svetu;**
- **gospodarstvo mora pričeti uvajati prakso vključevanja v nadzorne svete čim več upokojenih strokovnjakov in prenehati s prakso medsebojnega podeljevanja članstva v nadzornih svetih.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

4. Priložnosti za plačano delo vseh starejših, ki želijo delati

- **omogočiti obdržanje SP-ja po upokojitvi;**
- **izboljšati pogoje za delno zaposlovanje upokojenih;**
- **omogočiti upokojenim raziskovalcem voditi raziskave tudi po upokojitvi.**

Še kakšen predlog?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

5. Zagotoviti starejšim varno in človeka dostojno starost pri upoštevanju človeškega dostojanstva starejših, naših osnovnih človekovih pravic, naše pretekle in sedanje participacije k razvoju družbe, naša pričakovanja in osnovne potrebe

- **dvigniti minimalno polno pokojnino vsaj 10% nad pragom revščine za enočlansko gospodinjstvo;**
- **vsi ostali upokojenci morajo dobiti dohodek, ki doseže prag revščine za enočlansko gospodinjstvo;**
- **čim prej ustanoviti Demografski sklad in ga primerno polniti za varnost bodočih generacij upokojencev;**
- **izboljšati pogoje neformalnim negovalcem bolnih in invalidnih;**
- **takoj pristopiti k sprejemanju Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki mora omogočiti bolnim in njihovim družinam odločati o tem, kako bo tekla oskrba in nega bolnih.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

6. Zagotoviti enako integrirano oskrbo starejših na podeželju in v urbanih okoljih;

- **oskrba mora biti prilagojena potrebam in pričakovanjem starejših in ne izvajalcev;**
- **samopomočne organizacije starejših morajo biti enakopravni partner pri načrtovanju, izvedbi in analizi opravljenega dela.**

Dodatni predlogi?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

7. Omogočiti vseživljenjsko izobraževanje upokojenim

- **zagotoviti medijski prostor v državnih medijih za izobraževanja starejših na področju ohranjanja samostojnosti;**
- **uvesti tedenske oddaje Starejši med seboj, ki jih bodo vodili upokojeni novinarji;**
- **finančno podpreti izobraževanja vrstnikov v samopomočnih seniorskih organizacijah, zlasti na področju IKT tehnologije.**

Še kakšen predlog?

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

8. Krepitev solidarnosti z enakostjo in vzajemnostjo med generacijami

- **zastaviti program zmanjševanja revščine med upokojenimi in brezposelnimi starejšimi;**
- **čim prej ustanoviti Demografski sklad, ki bo zagotavljal pokojnine tudi bodočim generacijam starejših;**
- **zagotoviti univerzalen in enak dostop do dogovorjenih zdravstvenih storitev;**
- **izdelati in v praksi uveljaviti akcijski načrt razreševanja problemov v zvezi z duševnim zdravjem starejših.**

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Namesto zaključka

Prošnja vsem, ki jim ni vseeno, kako živimo starejši v Sloveniji in kako bodo živeli mladi v dolgoživi družbi, da nam pomagate pri dokončni obliki tega dokumenta.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Delavnice

Priprava planov dela za posamezna strateška področja

Uporaba IKT, prilagojena starejšim

Inštitut Emonicum, Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS)

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Delavnica AHA.SI

Staranje v digitalni družbi

Delovni sklop št. 4 / *Work Package No. 4*

Inštitut Emonicum, ZDUS

Ljubljana, 16. november 2015

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Izhodišča

- Mobilnost, informiranost in vključenost v lokalno okolje in družbo ter zdravje morajo biti dostopni posameznikom v vseh starostnih obdobjih
- S svojimi izkušnjami, znanjem in željami lahko starejši pomembno prispevajo k družbi
- Ljudje želijo čim dlje samostojno, neodvisno in varno in živeti in se gibati v svojem okolju
- Sprejeti je potrebno takšne ukrepe, ki bodo starejšim z uporabo novih tehnologij omogočili enakopravno udeležbo v družbi

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Prednosti, ki jih prinaša tehnologija IKT na področjih mobilnosti, zdravstvene nege, oskrbe in bivalnega okolja:

- Starejši lahko z njeno pomočjo dalj časa ostanejo samostojni in neodvisni v svojem domačem okolju
- Z njeno uporabo imajo starejši boljši dostop do informacij, različnih vsebin, novih zdravstvenih storitev in oskrbe
- Omogoča višjo kakovost življenja starejših in njihovo večjo socialno vključenost
- Znižuje stroške za institucionalno nego, omogoča krajši čas hospitalizacije in manjše število obiskov na domu
- Omogoča večjo vključenost starejših v lokalno okolje in družbo

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Stanje IKT v Sloveniji na področju aktivnega staranja

- V Sloveniji je stopnja razširjenosti in uporabe rešitev IKT zaenkrat nizka.
- Razlogi za to so predvsem v:
  - pomanjkanju strateškega načrtovanja,
  - premajhnem med-sektorskem povezovanju,
  - problemu financiranja in neustreznih poslovnih modelih
  - preslabi informiranosti uporabnikov.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Stanje IKT v Sloveniji na področju aktivnega staranja

- Primeri nekaterih dobrih praks v Sloveniji:
  - Projekt eZdravje, Ministrstvo za zdravje RS, NIJZ
  - Rdeči gumb
  - Projekt SAAPHO, iCarer, ZDUS, Ljubljana
  - Projekt Simbioza, Zavod Ypsilon, Ljubljana

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviews funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Izzivi

- Vedno hitrejši razvoj tehnologije, ki povečuje digitalni razkorak
- Slaba digitalna pismenost starejše populacije
- Neenaka dostopnost tehnologije in storitev glede na geografsko lokacijo
- Cenovna nedostopnost naprav za starejše z nizkimi pokojninami
- Premajhno vključevanje starejših pri sooblikovanju njihovim potrebam prilagojenih rešitev
- Starajoča družba in s tem povezano naraščajoče pomanjkanje izvajalcev formalne oskrbe
- Preobremenjenost neformalnih oskrbovalcev
- Nezadostna povezanost deležnikov in zainteresiranih skupin pri snovanju in uvajanju novih rešitev in storitev

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviewed, funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Predlogi ukrepov in aktivnosti

- Zagotoviti večjo geografsko dostopnost tehnologij IKT, vsebin in storitev, še posebej v odmaknjenih podeželskih območjih Slovenije (mobilni, širokopasovni dostop)
- Zagotoviti prilagojeno usposabljanje starejših na področju novih tehnologij v njihovem lokalnem okolju (uporaba računalnika, interneta, pametnih naprav in aplikacij)
- Zagotoviti finančno ugodnejši nakup opreme in naprav za tiste starejše, ki si tega ne morejo privoščiti
- Spodbujati razvoj naprav in rešitev, ki morajo biti prilagojene potrebam in tehničnim zmožnostim starejših
- Vključevanje starejših v načrtovanje in razvoj novih rešitev in storitev
- Med-sektorsko povezovanje med ključnimi deležniki na področju storitev (zdravje, nega, oskrba, mobilnost, izobraževanje, prosti čas)
- S pomočjo novih tehnologij izboljšati kakovost, učinkovitost in dostopnost zdravstvenih storitev in oskrbe
- Spodbujanje razvoja novih storitev na področju tele-medicine in e-zdravja
- Spodbujanje razvoja novih rešitev in naprav za neodvisno življenje starejših
- Imenovanje med-sektorske skupine strokovnjakov, ki bi usklajevali aktivnosti na tem področju
- Vzpostavljanje grozdov zainteresiranih skupin in deležnikov na lokalni ravni.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia risk reviewed, funding from the European Union

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Ključni deležniki

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ZZZS
- Ponudniki zdravstvenih in socialnih storitev (Socialni zavodi, centri za socialno delo, združenja, zdravstvene ustanove, privatni sektor)
- Ponudniki dostopa (telekomunikacijski operaterji, kabelski operaterji)
- Ponudniki in razvijalci storitev IKT
- Razvijalci aplikacij ter programskih rešitev (pametni telefoni, sistemske rešitve)
- Upravljavci stanovanjskih objektov (bivalno okolje)
- Izobraževalne ustanove (Univerza za tretje življenjsko obdobje)

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union

Zaključki

Poročanje zaključkov in ugotovitev z delavnic

Dolgotrajna oskrba, Skupnost socialnih zavodov Slovenije

Delavnica ***Zakonska opredelitev DO, načini financiranja, mreža in okvirji organiziranosti***

Vodja delavnice: Martin Toth; zapisala: Mateja Tamše

Splošni vtis

Udeleženci na delavnice so se s predlaganimi ukrepi povsem strinjali, enotni so si bili v tem, da je financiranje ena od najbolj perečih tematik in osnovna predpostavka za sprejem in izvajanje zakona.

Uvod

Povzeli smo, da je dolgotrajna oskrba sistem ukrepov in aktivnosti za zagotavljanja pomoči ljudem, ki so od te pomoči trajno oz. dolgotrajno odvisni. V Evropi ni enotne ureditve. Ponekod vključujejo tudi demenco, ponekod so v ta sistem vključene tudi negovalne bolnišnice. Pristopi so različni, temelj pa je povsod enak - pomoč ljudem.

Razprava

V razpravi je bilo izpostavljeno kar nekaj tematik, in sicer:

- za izvajanje temeljnih dnevnih aktivnosti potrebujejo ljudje v nekaterih primerih tudi dodatne pripomočke in/ali prilagoditev stanovanja.
- Kako zagotavljati te storitve? Postopek, da za nekoga ugotovimo, da je potreben in upravičen do pomoči, je predviden v trenutnem osnutku zakona, ki pa je zakompliciran in administrativen. Potrebno je ugotoviti:
    - stopnjo odvisnosti posameznika

    - pri katerih dejavnostih potrebuje podporo
    - ali mu lahko kdo pomaga
    - ali rabi pripomoček
    - ali je treba prilagodit stanovanje.

- Ali je nekdo upravičen do pomoči, mora ugotoviti izvedenec, ne patronažna sestra.
- Potrebno je ugotoviti tudi, na kakšen način se bo uporabnike financiralo.
- Vključena bo tudi možnost denarnega prejemka, ki bo omogočila, da se lahko se vključi svojec, gre ven iz trga dela in si s tem denarjem pripomore k družinskemu proračunu. Predvidena opcija pa zahteva resen nadzor, da se denar porablja korektno. Organizacijo/ mrežo izvajalcev je treba vzpostaviti.
- Potrebno je vzpostaviti sistem prostovoljstva in medsebojne pomoči civilne družbe, v Sloveniji tega še ni. Na Nizozemskem je v istem prostoru socialnega zavoda študentski dom. Namesto da bi plačevali najemnino, pomagajo oskrbovancem. Treba je vzpostaviti to kulturo in organizacijo, ki doprinese k razvoju na več področij.
- V pripravo zakona bi morali biti bolj vpeti tudi strokovnjaki s področja socialnega varstva.
- Več sodelovanja bi potrebovali na nivoju patronaže in socialne oskrbe - obstajajo tudi že primeri dobre prakse. V DU Preddvor napr. patronažna služba in koordinatorji iz doma organizirajo redna srečanja, namenjena pretoku informacij.
- Istočasno, ko pričakujemo integriran pristop je treba jasno narediti razmejitev med socialnim in zdravstvenim delom oskrbe ter kaj bo kdo delal, da ne bo prišlo do podvajanja storitev. Nekaj tega bo v zakonu. Akutne zdravstvene potrebe so stvar zdravstvene službe. Vse ostalo je odvisno in vezano na koordinatorja, ki bi poleg tega, da pripravi načrt DO, izvajal tudi kontrolo nad izvajanjem storitev.
- Na področju DO govorimo o integrirani in celoviti DO. Kaj si predstavljamo pod integrirano, pa je zelo različno. Še vedno je DO predvidena kot kombinacija zdravstvenega in socialnega sistema. Vpeljali bomo sistem koordinacije, ki pa bo ta dva sistema združil. Končen korak oz. cilj je to, kar se danes dogaja v domu za starejše občane, kjer je tim, ki se ukvarja z uporabnikom v celoti sestavljen iz zdravstvenega, socialnega in drugih kadrov.
- Koordinacije je izjemno pomembna, in sicer pri ocenjevanju potreb posameznika in tudi potem v naslednji fazi pri izvajanju. Koordinacija bi morala biti ali v domu starejših občanov ali na CSD. Ne potrebujemo pa zavarovalniškega koordinatorja, tako kot je to opredeljeno v dokumentu.

- Sistema formalne in neformalne oskrbe se dopolnjujeta. Na Inštitutu za ekonomska raziskovanja so naredili tudi raziskavo, kaj si ljudje želijo od DO in rezultat je bil, da si največkrat želijo prav kombinacijo med formalno in neformalno oskrbo.

Glede samega financiranja M. Toth (vodja delavnice) povzame, da je velik del denarja v sistemu ZZZS. Potrebno je narediti konkreten pregled, kaj danes dobivajo ljudje iz zdravstvene blagajne in ustreza definiciji DO. Te storitve in programi se prenesejo na novo področje socialne varnosti. Drugi del denarja je v okviru ZPIZ dodatek za pomoč in postrežbo. Treba pa bo tudi najti nek dodaten vir ali pa zaostrit pravice ali pa kompromis med tema dvema opcijama. Projektna skupina predlaga: prenos pravic in denarja; prenos na osebna sredstva, zasebno zavarovanje, če se vzpostavi na evropskih direktivah o zavarovanjih - public mixed model.

- Ključna dilema? Če rečemo, da gre za novo vejo socialne varnosti. Del denarja imamo na različnih naslovih, ali obstaja volja, da se ta denar na različnih koncih prenese na nov račun.

Predstavniki MDDSZEM in MZ se strinjajo, da je treba zakon postaviti na temelje, ki že obstajajo. V naslednjem tednu bodo tudi sestanki med ministrstvi, na katerih bodo o tem tudi razpravljali.

Vsi sodelujoči se strinjajo, da je treba sistem izpeljati čim ceneje, racionalno, poiskati je potrebno vse vire financiranja.

Zaključki

- **Podpiramo osnovne usmeritve zakona**: lokalna skupnost, čim dlje preživijo ljudje doma.
- **Odprta vprašanja glede dejavnosti** DO: kdo bodo izvajalci, kje bodo locirani (v katerih organizacijah oz. institucijah)
- Vprašanje **koordinacije** med zdravstvenimi in socialnimi delavci: potrebna bo jasna razmejitev med storitvami, ki jih bo plačevalo iz zdravstvenega zavarovanja in socialne oskrbe, preplet je močen, kar lahko vodi v nejasnosti.
- **Vloga koordinatorja**: koordinacija potrebna, ne predlagamo uvedbe zavarovalniškega koordinatorja.
- **Financiranje**: soglašamo, da je treba iskat različne vire: soglašamo s prenosom določenih programov in denarja iz zdravstvenega zavarovanja na novo zavarovanje za DO, kakor tudi za prenos ustreznih sredstev iz PIZ in iz proračuna države in občin.

- Ugotavljamo, da ta sredstva ne bodo zadoščala za uresničevanje DO, nujno bo zagotoviti **dodatne vire**.
- Zavedamo se, da bo potrebno **racionalizirati ukrepe**, da bi bili stroški za DO čim manjši oz. sprejemljivi, kar bi tudi zagotovilo finančno vzdržnost sistema.

Delavnica: **Opredelitev vloge občin/lokalnih okolij, koordinacija, nadzor, informacijska tehnologija**

Zapisali: Hermina Smole in Andreja Černak Meglič

Uvod

Gospa Černak Meglič je uvodoma predstavila predloge skupine, ki se je v okviru AHA.SI projekta ukvarjala z vlogo lokalnih skupnosti pri zagotavljanju storitev dolgotrajne oskrbe. Udeleženci na delavnice so se s predlaganimi ukrepi strinjali in v nadaljevanju razprave podali nekaj pomislekov in predlogov.

Razprava

Opredelitev pojma LOKALNO OKOLJE

Udeleženci so izrazili pomislek, da se v vseh lokalnih okoljih ne bo dalo izvajati predvidenih storitev dolgotrajne oskrbe zaradi majhnosti občin, zato je nujno opredeliti kaj je naloga posameznih občin, v katerih primerih pa bi bilo smiselno regijsko povezovanje oziroma povezovanje na nivoju upravnih enot. Pri tem je pomembno:

- osveščanje županov in predstavnikov družbenih dejavnosti po vseh občinah o pomembnosti te teme, in sicer na način, da se predstavi dosedanje delo ter še posebej, da se predstavi obstoječe dobre prakse
- strinjali smo se, da je nujen sprejem zakona, katerega učinek bo tudi ta, da bo zmanjšal razlike med občinami (npr. cene) in s tem zdajšnji neenak dostop do oskrbe na domu,

- Pomembna je ustrezna opredelitev kadrovskega normativa za izvajanje storitev na domu, ki je močno odvisen od geografskega položaja občine in ne more biti povsod enak – ali so uporabniki razpršeni, ali gre za mestno občino ipd.

Analiza potreb po dolgotrajni oskrbi

Analiza in ocena stanja kakovosti življenja starejših sta ključni za iskanje rešitev in soočanje s posledicami, ki jih prinaša staranje prebivalstva. Udeleženci so bili mnenja, da je naloga občin da prepozna potrebe in skuša spodbuditi nastanek potrebnih storitev. Udeleženci so posebej poudarili, da naj bo to zakonska zahteva, saj sicer mnoge občine nimajo interesa za urejanje problematike dolgotrajne oskrbe starejših. Poudarili so, da tudi zdajšnji Zakon o lokalni samoupravi določa nekatere obveznosti občin do starejših občanov, predlagajo, da se ga pregleda in predlaga dopolnitve oziroma spremembe.

Udeleženci so tudi poudarili, da bi morala analiza potreb vključevati tudi analizo bivanjskih razmer, pri čemer so izpostavili, da je poseben poudarek treba nameniti prilagoditvam stanovanj, saj lahko ljudje že z majhnimi prilagoditvami in finančnimi vložki stanovanje preuredijo tako, da jim omogoči funkcionalno bivanje in s tem prepreči selitev v drugo okolje. tekst naj se glasi:

- ni treba čakati na sprejem zakona, pač pa lahko že sedaj promoviramo dobre prakse takšnega delovanja ter te obstoječe prakse še okrepimo in spodbudimo nastanek novih
- koordinator kot ga predvideva zakon naj postane obstoječi koordinator; torej v tistih okoljih, kjer že obstaja organizacija oz. oseba, ki to vlogo že ima

Koordinacija in nadzor nad izvajanjem storitev

Udeleženci so uvodoma izpostavili skrb, da je po zdajšnjem predlogu zakona o dolgotrajni oskrbi vstopna točka, ko je posameznik upravičen do storitev, visoko postavljena - veliko potencialnih uporabnikov ne bo doseglo vstopnega praga. Po njihovi oceni bo samo 10% sedanjih uporabnikov upravičenih do storitev.

Izpostavili so, da je pomembna razmejitev med zdravstvenimi in socialnimi storitvami, ki jih bo posameznik uveljavljal po predlogu zakona o dolgotrajni oskrbi. Dogaja se, da izvajanje zdravstvenih storitev (aplikacije inzulina, nege stom ipd.) ni zagotovljeno preko zdravstvenega sistema – svojcev pa, ki bi se priučili izvajanju tovrstnih storitev, uporabnik nima, sedanje izvajalke pomoči na domu - socialne oskrbovalke, pa za ta dela nimajo kompetenc.

Ureditev prehodnih oblik – npr. da bojo uporabniki odpuščeni iz bolnišnice šele, ko bo organizirano domače okolje, pri čemer je potreben je hiter odziv: dostop do storitev pomoči na domu, možnost

institucionalne oskrbe, nabava medicinsko tehničnih pripomočkov, ipd. Predlagali so tudi, da bi v teh primerih svojec dobil možnost odsotnosti iz dela in takojšnje ustrezno izobraževanje.

Glede na predlog, da bi se v dolgotrajno oskrbo v večji meri kot je to sedaj vključevali prostovoljci so udeleženci izpostavili vprašanje financiranja prostovoljcev – nujno se jim zdi, da se jim zagotovi povrnitev vsaj materialnih oz. potnih stroškov.

Strinjali so se, da koordinacijo v posameznih lokalnih okoljih lahko izvajajo različni izvajalci, tisti, ki so že sedaj prepoznani kot koordinatorji.

Vloga neformalnih oskrbovalcev

Glede na to, da je v predlogu zakona dan velik poudarek vključevanju neformalnim oskrbovalcev pri storitvah dolgotrajne oskrbe, so udeleženci razprave izpostavili:

- Potreben je ustrezen nadzor nad izvajanjem storitev
- Postavlja se vprašanje pristojnosti do vstopa v privatno stanovanje - zakonska podlaga
- Nadzor naj izvajajo: udeleženci so bili mnenja, da nadzor lahko izvajajo koordinator, CSD, patronažna služba
- Izgorevanje neformalnih oskrbovalcev – predvideti je potrebno možnosti začasne pomoči formalnih oskrbovalcev
- Pomembno je ustrezno Izobraževanje - lahko se organizira pri dosedanjih izvajalcih dolgotrajne oskrbe – (Domovi, CSD, Zavodi)

Vloga sveta za starejše

Udeleženci so bili mnenja, da je ustanovitev takega telesa nujna in da je njegova vloga v tem, da spremlja stanje v lokalnem okolju na področju skrbi za starejše, ga analizira stanje in predlaga ter načrtuje potrebne ukrepe.

Predlagali so, da se Svet za starejše oblikuje na nivoju upravnih enot.

Vloga informacijske tehnologije

Udeleženci so bili mnenja, da jo je potrebno vključiti v storitve dolgotrajne oskrbe in predlagali naj se enotni informacijski portal oblikuje pri Skupnosti socialnih zavodov Slovenije.

Ostalo

Ob odločanju o pravici po zakonu o dolgotrajni oskrbi naj se išče rešitve pomoči v lokalnem okolju uporabnika – izpostavili so pomisleke zlasti v primeru institucionalne oskrbe, skrbi jih, da se bo v primeru potrebe po domskem varstvu upravičence nameščalo na proste kapacitete po vsej državi.

Predlagajo tudi, da se ohranijo oprostitve plačil za tiste, ki imajo nizke dohodke (družinska pokojnina).

Delavnica ***Prepoznati pomembnost in izboljšati pomen neformalnih izvajalcev in nevladnih organizacij v sistemu dolgotrajne oskrbe***

Zapisali: Janja Drole in Anja Šonc

Splošni vtis

Udeleženci na delavnici so se strinjali s predlaganimi ukrepi, da neformalni oskrbovalci potrebujejo večjo podporo in hrkati tudi ustrezno izobraževanje in informiranje, ter da so nevladne organizacije pomemben deležnik pri opravljanju podpornih storitev v dolgotrajni oskrbi. Nekatere ukrepe smo še dodatno dopolnili. Poudarili so, da obstajajo številne dobre prakse, ki jih je treba identificirati in ustrezno umestiti v sistem ter poskrbeti za njihovo diseminacijo.

Razprava po posameznih ukrepih

Ukrep 1: Večja podpora neformalnim oskrbovalcem

- Družina je pomemben vir oskrbe, zato je več poudarka treba nameniti prav njim, in sicer ne le v obliki izobraževanja, ampak tudi v obliki prepoznavanja potreb neformalnih oskrbovalcev (npr. patronažna medicinska sestra naj obišče neformalnega oskrbovalca z namenom prepoznavanja njegovih potreb).
- Za nekatere bolezni, kot je npr. demenca, je treba pripraviti ustrezna izobraževanja in usposabljanja tudi za strokovne delavce (npr. za družinske zdravnike, zaposlene v domovih starejših občanov, na CSD-jih …), koristne bi bile tudi medijske kampanje.
- Svojcem je treba zagotoviti ustrezno podporo, kot je npr. respitno varstvo oz. možnost začasnega oddiha, možnost bolniške v času oskrbe starejšega, možnost skrajšanega delovnega časa, dopust za nego in varstvo starejšega (tako kot je to urejeno pri dopustu za nego in varstvo otroka).
- Razmisliti bi morali tudi o vključitvi brezposelnih oseb v programe oskrbe starejših.

- Poseben poudarek je treba nameniti prilagoditvam stanovanj, transportu starejših in uporabi IKT tehnologij.
- Predlog popravljenega teksta:

V dejavnost dolgotrajne oskrbe se v veliki meri vključujejo neformalni oskrbovalci. Ti so najpogosteje družinski člani, ki so ob skrbi za bližnjega pogosto izpostavljeni številnim dejavnikom tveganja, npr. izstopu iz trga dela, finančnim stiskam, izgorelosti, nepoučenosti o načinu oskrbe idr., … . Pomembno je, da neformalne oskrbovalce vključimo v mrežo, prepoznavamo njihove potrebe in probleme (prepoznavanje potreb s strani koordinatorja oz. drugih pristojnih služb), opremimo z ustreznim znanjem in veščinami, da se lahko spopadajo z vsemi težavami in problemi, ki jih oskrba njihovega bližnjega prinaša . Neformalnim oskrbovalcem je treba zagotoviti socialno varnost, če izstopijo iz trga dela, omogočiti možnost počitka (kot je npr. t.i. respitno varstvo oz. možnost začasnega oddiha), možnost nadomestila plače za nego starejše osebe, možnost pridobitve pravice do dela s skrajšanim delovnim časom ter zagotoviti več fleksibilnosti pri usklajevanju družinskega in poklicnega življenja (začasna vključitev uporabnika storitev v formalno oskrbo …).

Vključitev neformalnih oskrbovalcev v mrežo bo omogočila tudi širše prepoznavanje njihovih potreb, ki jih bodo uresničevali v okviru združenja/organizacije neformalnih oskrbovalcev ali kot člani svetov za starejše v lokalnem okolju.

Za nekatere bolezni, kot je npr. demenca, je treba pripraviti ustrezna izobraževanja in usposabljanja tudi za strokovne delavce (npr. za družinske zdravnike, zaposlene v domovih za starejše idr.)

Ukrep 2: Spodbujanje prostovoljstva kot dodatnega vira zagotavljanja storitev za starejše ter izvajanje organiziranega prostovoljskega dela

- Smiselno bi bilo pripraviti smernice, ki bi prostovoljsko delo bolje ovrednotile (npr. pri pridobivanju zaposlitve se upošteva tudi prostovoljno delo).
- Področje prostovoljnega dela je treba ustrezno urediti, in sicer z umestitvijo nekaterih programov v sistem zaradi kontinuiranega izvajanja programov (ne le v času izvajanja določenega projekta …).

- Odprava birokratskih ovir (velikokrat se NVO več ukvarjajo s pripravo papirjev kot pa z vsebino samo).
- Deležniki so opozorili na opolnomočenje nevladnih organizacij.
- Pomembno je medgeneracijsko povezovanje (prostovoljstvo vključiti v kurikulum v šolah).
- Nujna je vzpostavitev svetovalnega telesa starejših.
- Ključno je podiranje stereotipov o starih ljudeh.
- Pomembna je diseminacija dobrih praks ter povezovanje vseh deležnikov.

Vsi sodelujoči deležniki za opredeljene ukrepe znotraj opredeljenega specifičnega cilja.

Delavnica ***Usmeritev v skupnostne oblike storitev in starejšim omogočiti, da bi čim dlje živeli v domačem okolju***

Zapisali: Lea Lebar in Mateja Nagode

Splošni vtis

Udeleženci na delavnice so se s predlaganimi ukrepi povsem strinjali, enotni so si bili v tem, da je u njihovim izvajanjem treba začeti takoj, obenem pa so poudarili, da obstaja že kar nekaj primerov praks, kjer se omenjeni ukrepi že uspešno izvajajo

Razprava po posameznih ukrepih

Ukrep 1: Izvedba analize potreb in potencialnih potreb uporabnikov ter priprava ustreznih programov na podlagi identificiranih potreb na lokalni ravni

- ukrep je nujen, potrebno je osveščanje županov in predstavnikov družbenih dejavnosti po vseh občinah o pomembnosti te teme, in sicer na način, da se predstavi dosedanje delo ter še posebej, da se predstavi obstoječe dobre prakse
- izpostavili smo primer v Krškem, kjer občina zelo podpira izvajanje pomoči na domu (sofinancira jo v 70 %) in kjer ima vodja pomoči na domu že sedaj vlogo lokalnega

koordinatorja pri skrbi za tiste, ki potrebujejo pomoč in oskrbo; torej ima podobno vlogo kot jo predvideva predlog zakona za dolgotrajno oskrbo

- strinjali smo se, da je nujen sprejem zakona, katerega učinek bo tudi ta, da bo zmanjšal razlike med občinami (npr. cene) in s tem zdajšnji neenak dostop do oskrbe na domu, ob tem pa smo bili soglasni, da se lahko aktivnosti tega ukrepa izvajajo že pred sprejetjem zakona
- analiza potreb je nujna, ob tem pa je potrebno upoštevati dosedanje delo in na tej osnovi prilagoditi metodologijo, da bo enotna; paziti je treba, da se delo ne podvaja in da se uporabnikov ne anketira večkrat
- ideja je bila, da lahko analizo potreb izvajajo tiste organizacije, ki hodijo na domove uporabnikov (ZDUS, izvajalci pomoči na domu, CSD ipd.), da pa lokalna skupnosti določi tistega, ki zbira materiale in komunicira z vsemi ostalimi ter vodi dialog z občino; v okviru tega je treba popraviti tudi sodelujoče deležnike (analizo potreb naj pripravljajo tudi izvajalci storitev)
- strinjali smo se s predlogom, da je poseben poudarek treba nameniti prilagoditvam stanovanj, saj lahko ljudje že z majhnimi prilagoditvami in finančnimi vložki stanovanje preuredijo tako, da jim omogoči funkcionalno bivanje in s tem prepreči selitev v drugo okolje. tekst naj se glasi:

Analiza potreb na lokalni ravni naj vključuje demografsko sliko stanja prebivalstva v lokalni skupnosti, s statističnim pregledom in s poudarkom na starejši populaciji (razvoj, stanje in projekcija), pregled izvajanja Nacionalnega programa socialnega varstva v tej lokalni skupnosti (število uporabnikov in storitev socialnega varstva) ter Nacionalnega stanovanjskega programa, pregled socialno-ekonomskih razmer v tej skupnosti (pokojnine in drugi prejemki starejših, varstveni dodatek), analizo potreb po pomoči starejših, bolnih in invalidnih (kot jo npr. izvaja program Starejši za višjo kakovost življenja doma), analizo bivanjskih razmer starejših z vidika dostopnosti (lastniška, najemna, oskrbovana stanovanja, prilagoditve stanovanj), analizo politik in socialnih ter zdravstvenih storitev na področju skupnostnih oblik pomoči na nacionalni, regionalni in lokalni ravni (podrobna analiza storitev idr.) ter analizo izvajanja nalog občine na področju socialnega varstva občanov. Analiza in ocena stanja kakovosti življenja starejših sta ključni za iskanje rešitev in soočanje s posledicami, ki jih prinaša staranje prebivalstva.

Ukrep 2: Pravočasno in prožno odzivanje na potrebe uporabnika

- kot že omenjeno pri ukrepu 1, v Krškem ta ukrep že izvajajo
- ni treba čakati na sprejem zakona, pač pa lahko že sedaj promoviramo dobre prakse takšnega delovanja ter te obstoječe prakse še okrepimo in spodbudimo nastanek novih
- koordinator kot ga predvideva zakon naj postane obstoječi koordinator; torej v tistih okoljih, kjer že obstaja organizacija oz. oseba, ki to vlogo že ima

Ukrep 3: Širitev dejavnosti skrbi za starejše

- nujno je omogočiti pomoč na domu v večjem obsegu kot je predvideno sedaj, treba je odpraviti omejitev navzgor (20 ur na teden)
- velik manko je v storitvah in znanju je pri skrbi za dementne
- potreba je po dnevnem varstvu, obstoječe dnevno varstvo je namreč za mnoge predrago, okrepiti pa ga bi bilo treba na različne načine (npr. da nekdo hodi na dom za več ur, da nekdo pri takšni osebi živi ipd.)
- treba je zagotavljati oskrbo na način, da uporabnika ne obiskuje več ljudi dnevno, pač pa čim manjše število, pa tudi da se kader ne menja pogosto (npr. vsak mesec)
- treba je omogočiti svojcem, da izvajajo oskrbo oz. del oskrbe (zakonska ureditev nege in bolniške odsotnosti ipd.
- treba je zakonsko urediti področje oskrbovanih stanovanj
- velika je potreba tudi po prevozih
- poseben poudarek je treba nameniti medgeneracijskemu sodelovanju; organizacije naj spodbujajo mlade, da bodo obiskovali starejše
- soglasni smo bili, da so osnove zgrajene ter da je z izvajanjem ukrepa možno pričeti takoj
- med deležnike pri tem ukrepu je treba dodati še Ministrstvo za zdravje

Vsi sodelujoči deležniki za opredeljene specifične cilje

Dodati še:

- Ministrstvo za okolje in prostor, direktorat za prostor, graditev in stanovanja
- Stanovanjski sklad Republike Slovenije
- Urbanistični inštitut Republike Slovenije
- Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- Zbornica fizioterapevtov Slovenije

Zaključki

Poročanje zaključkov in ugotovitev z delavnic

Inštitut Emonicum

Poročilo delavnice 4. delovnega sklopa na 4. konferenci projekta AHA.SI

Na delavnici so bili prisotni predstavniki NIJZ, Zdravstvene fakultete, Fakultete za šport, ZDUS, Inštituta Emonicum, Društva bolnikov z osteoporozo, Društva bolnikov s Parkinsonovo boleznijo Trepetlika in DSO Črnomelj.
Delavnico je povezoval B. Voljč, ki je tudi pripravil poročilo.

Udeleženci delavnice so v sklopu Delovnega paketa 4 predstavljali program preventive padcev in preventive krhkosti, za katero so značilne tudi motnje v mobilnosti. Predstavili so vsak svoje aktivnosti in možnosti, kako bi lahko vsak na svojem področju prispevali k uresničitvi zmanjšanja padcev za 10% v naslednjih letih. Predstavniki društev bolnikov so pri tem opozorili na težave, s katerimi se pri svojem delu srečujejo zaradi pomanjkanja sredstev. Pričakujejo, da bo doseganje strateškega zmanjšanja padcev podprto z ustreznimi finančnimi sredstvi in večjo javno razvidnostjo njihovega dela.

V živahni razpravi so udeleženci obravnavali prednosti in pomanjkljivosti razmer in okoliščin, v katerih naj preventiva padcev poteka, načela, ki naj jih deležniki pri tem upoštevajo, potenciale, ki jih že imamo in nevarnosti, ki lahko ogrozijo uspešnost preventivnih aktivnosti. Iz njihove razprave je mogoče povzeti naslednja stališča:

1. Starejši so populacijska skupina, ki se med seboj najbolj razlikuje, zato morajo biti preventivne aktivnosti prilagojene specifičnim okoliščinam in potrebam posameznih skupin.
2. Zaradi različnosti preventivnih okoliščin in potreb pogojuje celosten pristop k uspešni preventivi padcev dobro medsebojno informiranost, enakopravno in pregledno sodelovanje vseh partnerjev ter

spoštovanje etičnih načel javnega-zdravstva. Le tako je mogoče doseči zaupanje in sodelovanje javnosti in odgovornih deležnikov.

3. Dosedanje preventivne dejavnosti deležnikov predstavljajo velik javno-zdravstveni potencial , domače znanje in izkušnje. Marsikatera od njih poteka brez ustrezne strokovne in finančne podpore. Zato naj bo vsakemu deležniku omogočeno, da na področju svojih pristojnosti in aktivnosti pod enakopravnimi pogoji pripeva k uresničevanju ključnega strateškega cilja.
4. Preventiva padcev in krhkosti naj vse vključene deležnike povezuje. Vsak od njih predstavlja svoje področje z usmerjenimi, specifičnimi aktivnostmi, interesi in odgovornostjo. Zato naj se opozarja na potrebo po usklajenem in demokratičnem načinu sodelovanja in se izogiba vsemu, kar bi deležnike lahko razdvajalo.
5. V okviru primarne preventive padcev naj bodo rekreativne in športne aktivnosti med starejšimi namenjene tudi vzdrževanju in krepitvi njihove moči, okretnosti in ravnotežja. Čeprav je njihova priljubljenost vse večja, potrebujejo več javne podpore. ZDUS, ki v Sloveniji združuje največ starejših, ima pripravljen celosten preventivni program, namenjen zdravim posameznikom. Čeprav je predvsem namenjen starejšim, program vključuje vse starostne skupine, je uporaben takoj, hkrati pa je tudi dolgoročno preventivno usmerjen.
6. Domovi starejših občanov, ki imajo s padci med starejšimi največ praktičnih izkušenj, naj v svojih okoljih s srečanji starejših iz njihove okolice širijo preventivno zavest in z njo povezane aktivnosti. So organizirana okolja, v katerih je mogoče naravo in vzroke padcev raziskovati in spremljati z objektivnimi kazalniki.
7. Za pregledno spremljanje preventivnih aktivnosti in objektivno vsakoletno spremljanje njihove uspešnosti, je v Sloveniji potrebno vzpostaviti Nacionalni register padcev in enovit, strokovno podprt način njihovega registriranja. V prvi fazi naj se ga ob njihovem sodelovanju vzpostavi v domovih starejših občanov.
8. Društva bolnikov z boleznimi, kjer so padci pogostejši, naj svoje dosedanje aktivnosti in sodelovanje s stroko nadgradijo s specifično usmerjenimi programi sekundarne preventive padcev med njihovimi člani.
9. Podpora stroke je ključna za uspešne preventivne aktivnosti, ki jih je potrebno usklajevati z vsemi kliničnimi in sorodnimi strokami, ki se pri svojem delu srečujejo s padci, njihovimi posledicami in

rehabilitacijo. Padci predstavljajo področje, ki stroke, ki na tem področju doslej niso sodelovale, v usklajenem sodelovanju med seboj povezuje in vrednostno dopolnjuje.

10. Udeleženci delavnice priporočajo, da se predstavniki deležnikov zaradi dobre medsebojne informiranosti, preglednosti in enakopravnosti sodelovanja, še kdaj sestanejo. Skliče naj jih koordinator programa preventive padcev. Namen srečanj je, da bi se aktivnosti deležnikov usklajevale tako, da bodo:
    - Prispevale k doseganju ključnega in specifičnih ciljev;
    - Pregledne in izvedljive, starejšim prijazne, razumljive in dostopne;
    - Strokovno podprte, doktrinarno usklajene in ustrezno vrednotene;
    - Dopuščale ugotavljanje in odpravljanje izvedbenih pomanjkljivosti;
    - Uživale družbeno zaupanje in usklajeno politično podporo.

Zaključki

Poročanje zaključkov in ugotovitev z delavnic

Podaljšano zaposlovanje in odloženo upokojevanje,

Inštitut za ekonomska raziskovanja

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Podaljšano zaposlovanje in odloženo upokojevanje

Število sodelujočih na delavnici: 17

Moderator: Damjan Kavaš

Poročevalec: Nataša Kump

Hotel Union Ljubljana, 18. november 2015

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Pokojnine

- Pokojninska reforma ni bila namen projekta
- Vzdržne in primerne pokojnine
- Razlike med spoloma pri pogojih upokojevanja
- Odprli smo različne debate, ki bodo potrebne na področju pokojninske reforme
- Rast življenjskega pričakovanja za 7,2 leti za moške in 5,6 let za ženske
- Prihajajo generacije, ki kasneje vstopajo na trg dela, ki imajo vmes obdobja neaktivnosti in kljub višanju starosti ob upokojitvi pokojninska doba ostaja približno enaka

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Debata na pokojninski sistem (1)

- PAYG sistem: dokladen sistem, višanje deleža države, moral bi biti naložbeni sistem; treba bi bilo imet možnost izbire ali se vključiti v PAYG sistem ali ne; socialna kapica je potrebna
- Če postaviš mejo dovolj visoko in ne ogroziš sistema socailnih prispevkov, je do kapice upravičenih 17.000 zaposlenih in tako sama kapica izgubi pomen – to je spodbujati zaposlovanje visoko izobraženih
- Tudi naložbeni sistem je odvisen od demografskih trendov

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Debata na pokojninski sistem (2)

- Visoka obdavčitev dela – izjemno visoko obdavčenje nižjega srednjega razreda
- Pokojninski sistem je sistem zavarovanja proti dolgoživosti; kakšna je pravičnost sistema
- Azijski sistem: nizka pokojnina iz prvega stebra, ostalo lastni prihranki

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Trg dela (1)

- Pozen vstop na trg dela in hiter izstop
- Pozitivna diskriminacija – ali je delojemalcem v škodo ali korist
- Plačevanje prispevkov dve leti, če delodajalci zaposlijo starejšega – ni dovolj učinkovit ukrep, saj delodajalci praviloma odpustijo starejšega po koncu prejemanja denarja
- Imamo zakonodajo, ki varuje ranljive skupine na trgu dela – tudi starajoče, a se je ne izvaja – treba je spremeniti kulturo delodajalca
- Koncept kompetenc – edino to deluje
- Spreminjaje kulture delavca IN delodajalca

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Trg dela (2)

- Age management: Prizma, izkušnje v Palomi, Talumu, Sava turizem…
- Spodbude delodajalcem, javna dela, spodbujanje socialnega podjetništva in samozaposlovanja, aktivnejša vloga Zavoda za zaposlovanje
- Mi imamo dobre zakonske podlage, a naš sistem ne deluje dovolj dobro
- V šestih mesecih se spremenijo vzorci; zato je pomembno, da se z brezposelnim takoj začne delati; pri nas je to prepozno

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Trg dela (3)

- Nizozemci imajo delovne portfelje: vsak delodajalec napiše, kako se je obnesla oseba pri delu in kaj se je pri njih naučil.
- Delavec v odpovednem roku; v tujini so delodajalci v primeru odpuščanja oblikovali skupine in iskali možnosti za zaposlitev
- Norveška Senior Policy Center
- Problem primernosti študija; med študijem je potrebno tudi delat in se povezovati s potencialnimi delodajalci
- Certifikat družini prijazno podjetje zagotavlja trajno kampanjo – enako bi bilo s certifikatom za starejše; kampanje morajo biti stalne in ne le časovno omejene

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Trg dela (4)

- Zaradi načina dela so naši delavci utrujeni; pri 50 ih se začnejo težave
- Ideja o skrajšanju delovnega urnika iz 8 na 5 ur: več služb, produktivnost pa bi bila večja, plače enake, zdravje večje
- Letos je najpogostejši prekršek prijavljen delovni inšpekciji prekoračitev delovnega časa – večja gospodarska aktivnost, ne zaposlujejo pa novih ljudi
- Razmišljanje kaj prinašajo nove tehnologije in kakšne nove oblike dela se pojavljajo

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Trg dela (5)

- Mentorske sheme, job rotation, delitev delovnega mesta
- Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja
- Varnost in zdravje pri delu: mentalne sposobnosti ostajajo neokrnjene do 70. leta, telesne pa so na višku pri 30. let starosti, pri 60 letih pa imamo 80% vitalne sposobnosti tridesetletnika. Medicina pravi, da bi se moral sistem prilagoditi temu zmanjšanju sposobnosti – delna upokojitev
- Kampanja usmerjena tudi v to, da je včasih treba zmanjšati intenzivnost dela – odhod s šefovskega mesta na manj stresno delovno mesto

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji

Trg dela (6)

- Mentorske sheme, job rotation, delitev delovnega mesta
- Nimamo vertikalnih timov; na primer pri invalidskih upokojitvah ni dobrih opisov s strani delodajalcev in medicine dela

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE | REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI | The Active and Healthy Ageing in Slovenia has received funding from the European Union.

Zaključki

Poročanje zaključkov in ugotovitev z delavnic

Pred upokojitvene priprave za zdravo in aktivno starost; Nacionalni inštitut za javno zdravje

Sodelujoči: Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Nina Scagnetti, Andreja Mezinec, Živa Žerjal, Urška Gračner in prisotni na delavnici (seznam prisotnih).

1. **Povzetek srečanja**

Mojca Gabrijelčič Blenkuš je uvodoma podala pregled opravljenega dela s ključnimi poudarki. Poleg pregleda dobrih praks iz Slovenije in tujine, srečanj z deležniki, zbiranja in analize podatkov in predloga logičnega okvirja, je predstavila namen ukrepa s katerim želimo starejše osvestiti ter opremiti z znanji in veščinami za uspešno/kakovostno življenje po upokojitvi in jim tako omogočiti dejavno staranje. Strateški cilj pri tem je želja po sistemski ureditvi priprav na upokojitev, ki naj spodbujajo upokojence k izobraževanju, usposabljanju, večji skrbi za zdravje in tako boljši kvaliteti življenja. Specifične cilje, s katerimi želimo omogočiti vsakemu delavcu pred upokojitvijo udeležbo na pred upokojitvenih aktivnostih, je zagotoviti organizacijsko-izvedbene možnosti z ustreznimi vsebinami in zagotoviti vsakemu upokojencu možnost vključitve v lokalno skupnost. Predstavila je tudi grob finančni okvir stroškov pred upokojitvenih aktivnosti. Več si lahko preberete v predstavitvi, ki je v prilogi.
Maja Radinovič Majdič je opozorila, da v predlogu logičnega okvirja na nivoju lokalne skupnosti niso navedene Ljudske univerze.

Sledila je delavnica, ki je bila razdeljena na dva dela in delo udeležencev je potekalo v dveh skupinah.

Prvi del je bil namenjen pripravi načrta (Road map) pri katerem smo si pomagali s sledečimi vprašanji:

1. Ukrepi, aktivnosti – komentarji?
2. Katero izhodišče je za vse deležnike sprejemljivo za začetek izvajanja ukrepa (A, B, C, D …)?
3. Izvajalci?

4. Možne časovnice?
5. Konkretna implementacija – razprava o možnostih
6.

in poskusili pripraviti plan po predlagani časovnici.

A ?	B ?	C ?	D ?
↑	↑	↑	↑
?	?	?	?

Drugi del je bil namenjen Planu aktivnosti za naprej. Kaj bi radi, da se zgodi, ko se projekt zaključi? Kaj zato potrebujem?

Poročilo prve skupine:

V skupini smo izhajali iz praktičnega primera pedagoških delavcev: kako pedagoške delavce pripraviti na upokojitev, kaj zato potrebujemo, in v kakšnem časovnem obdobju priprave lahko izvedemo.

Nastala je spodnja časovnica:

A 2016	B 2016	C 201-2018	D 2018
↑	↑	↑	↑
Evidentiranje delavcev pred upokojitvijo (5 let) - **Pripraviti različne oblike izvajanja (skupne in individualne) in vsebine** **<u>osnovna</u> primerna za vse (finance, pravice, stres …)**	Motiviranje za vključitev Načrt za pristop k ciljni populaciji	Zakonska podlaga	Uvedba v sistem

dodatna po stroki (strugarji, pedagoški delavci …), diferenciacija po interesu, stroki - **Vključevanje partnerjev** - **Priprave v petletnem obdobju (vsako leto nekaj)**			

Sporočila udeležencev:

- Pripravit in pričeti izvajati program, katerega cilj je aktivno življenje starostnikov in ima pozitiven finančni učinek za celotno družbo
- Izdelek naj postane operativen
- Predupokojitvene aktivnosti so periodični sistem, ki se stalno dopolnjuje in nikoli zaključi (vzpostavit, razvijat, dopolnjevat)
- Podpreti kadrovske službe jih opremiti z potrebnim znanjem ter nuditi strokovno pomoč.
- Nujna je zakonska osnova in ozaveščanje menedžerjev predvsem kadrovskih.
- Deležniki naj ostanejo povezani med seboj, zato je potrebno ohraniti taka srečanja tudi v prihodnje.

Poročilo druge skupine:

V drugi skupini smo se naloge lotili nekoliko drugače, saj smo si za izhodišče postavili obdobje po sprejetju zakonodaje ter pripravili časovnico za implementacijo programa.

A: Ustanovitev medsektorske skupine (ZPIZ, ZRSZ, ACS, LU ipd), ki bi pregledala primere dobrih praks v Sloveniji. Naloga je že opravljena, saj je bilo to že storjeno v okviru projekta AHA.SI. Medsektorska skupina bi preučila ter uskladila vsebine za izobraževanja. Za izvedbo tega koraka bi potrebovali 6 mesecev, saj je velik del naloge že opravljen v okviru projekta AHA.SI.

B: Priprava kurikuluma za izobraževanja. Za izvedbo naloge smo prav tako določili 6 mesecev.

C: Vzpostavitev mreže izvajalcev izobraževanj. V tem koraku bi bilo potrebno tudi izobraziti izobraževalce, ki nimajo ustrezne pedagoško andragoške izobrazbe. Za izvedbo te naloge smo tudi določili 6 mesecev.

D: Pričetek izvajanja predupokojitvenih aktivnostih za vse zaposlene.

Kot najbolj primernega izvajalca predupokojitvenih aktivnosti smo identificirali Ljudske univerze.

Plan aktivnosti po zaključku projekta:

Udeleženci delavnice so predlagali, da koordinacijo sodelavcev, ki so sodelovali na srečanjih za predupokojitvene aktivnosti v sklopu projekta, prevzame NIJZ. Srečanje, katerega namen je izmenjava informacij ter predstavitev novosti, pričakujejo vsaj enkrat letno.

Ob zaključku delavnice sta si obe skupini udeležencev ogledali predhodno pripravljeno časovnico in jo primerjali s svojo.

November 2015

Povzetek pripravila:
Andreja Mezinec
Urška Gračner

Zaključki

Poročanje zaključkov in ugotovitev z delavnic

Aktivno in zdravo staranje, bivanje in transport,

Zveza društev upokojencev Slovenije

A. UVOD IN SLOŠNO.

A.1 Raziskava AHA.si bivanje in transport[1] obsega poleg predpostavljenega splošnega opolnomočenja starejših ljudi, njihovih asociacij in države ter njenih institucij v najširšem smislu, tudi vprašanja zdravega ali zdravju prijaznega bivanja vključno s problematiko povezovanja med oskrbovanci in oskrbovalci - torej tudi transportne poti med starejšimi gospodinjstvi ali družinami ter oskrbovalci, kadar je za to potreba. Izdelan je tudi krajši povzetek[2] na 8 straneh prav tako poslan vodstvu projekta za obravnavo 18. novembra 2015 v Ljubljani.

A.2 Predpostavljamo trajno prizadevanje za opolnomočenje deležnikov za oskrbovanje starejših v ožjem družinskem prijateljskem ali sosedskem okolju, ob urejeni posredni javni pomoči (centralna in lokalna država) v obliki konkretnih storitev in tudi ob neposrednih denarnih pomočeh. Ocenjujemo, da kot celo v Veliki Britaniji količina in obseg storitev plačano iz raznih »obveznih« zavarovanj bistveno presega obseg plačil upravičencem do socialnih pomoči in da so tudi naši prejemniki takih posrednih pomoči v višjih dogodkovnih kvintilih. Velja zaveza o dolgoročnem uravnoteženju prihodkov in odhodkov proračunov centralne in lokalne države (izdelana je posebna tabela), naša javna sredstva za nastanitev zaokroćne ne dosegajo niti 0,0% BDP-ja.

Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu do 2025[3]**«** (RNSP-2025)je usmerjena predvsem v preučevanje in pripravo novih shem – med njimi tudi za starejše prebivalstvo in ne analizira stanovanja kot to dela WHO v svojih priporočilih. Vendar tudi **»Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2015-2025 - skupaj za družbo zdravja (**ResNPZV 2015-2025), stanovanja in bivanja kot pomembnega četrtega stebra socialne in zdravstvene varnosti ne omenja.

A.3 Razmerju med strategijami, ki naj bi veljale za demografski preobrat smo v osnovnem gradivu namenili dovolj prostora. Stanje ni dobro, povezanost je slaba, *Ali je pri vsaki analizi, poročilu, namenu, ukrepu, strategiji in podobnem ukrepanju možno odgovoriti na klasična Hermagorasova vprašanja?*

Kaj, *What*	*Kdo,* *Who*	*Kdaj,* *When,*	*Kje,* *Where,*	*ZaKaj,* *Why,*	*Kako,* *In what way,*	*Koliko* *By what means*

Vprašanje - kaj je tako že narejenega in kako je ta naloga definirana na skupni ravni in v okviru javnih sredstev, ki definirajo in uokvirjajo »socialno državi«?

A.4 Demografske prehod[4] – kot ga tudi imenujejo, predpostavlja povezana, materialno, organizacijsko usklajena prizadevanja in strategije ter koordinacijo dela v najmanj navedenih štirih osnovnih (z demografijo povezanih sestavinah ali področjih:

D1 Socialna varnost, seveda so tu vključene tudi pokojnine

D2 Zavarovanja za zdravje in zdravo življenje

D2 Kombinacija obeh - zavarovanje za dolgotrajno oskrbo

D3 Urejanje bivalnih pogojev in fizičnega ter s tem povezanega okolja

Vsaj za ta razvojni del (D1,D2,D3,D4) potrebujemo skupne in urejene definicije opazovanih enot (po SILC-u in uradni statistiki), materialne in denarne bilance ter predpostavke in tudi močno analitsko skupino, odgovornega nosilca s pooblastili in urejene analitske osnove za danes in jutri. In seveda dodatne poglobljene obdelave za skupino starejših in upokojencev. Njihovo življenje ni podprto samo iz javnih sredstev, imajo še lastne dohodke, denarna in drugačna premoženje, nepremičnine in včasih - če ne praviloma, tudi močno socialno družinsko in socialno mrežo, in kot smo povedali uživajo velik del storitev socialne države.

Predlog - treba je govoriti o **sektorju gospodinjstvo po modelu ki velja za Sistem nacionalnih računov in izdelati poseben analitski model za dovolj podrobno strukturirano populacijo 50 + in posebej za upokojence v ustreznih časovnih intervalih (vsaj 5 let).** Opazovat je treba **vsa gospodinjstva** (okrog 830 000), ne samo tistih, ki jih je treba trenutno podpreti (mogoče tretjina) pri zdravem bivanju in racionalnem premikanju (transport). Tako kot tudi vsak okvirno pogoje bivanja in stanovanja za vso državo.(uporaba registra nepremičnin in drugih registro

Razprava o ocenah in priporočilih Komisije EU in proračunu za 2016 in 2017 je potrebna tudi med snovalci AHA.Si, če hočemo, da bodo rezultati naloge uporabni in če bomo hoteli predlagati kak posamičen uresničljiv ukrep. Ob tem napovedovanje, da bomo večino stvari in rešitev reševali z evropskimi sredstvi ni realno.

Potrebna so večja ali bolj realno na novo razporejena javna sredstva in mobilizacija energij ter prihrankov prebivalstva in s tem povezana dobro podprta velika akcija ter mobilizacija, da si ljudje pravočasno uredijo svoje domove za zdravo in varno starost[5]**.**

B. DRUGE GOTOVITVE (BIVANJE)

Sistematika in oštevilčenje so povzeti iz Aktivno in zdravo staranje, bivanje in transport« povzetek

20. oktober 2015. 8 strani (AHA.Si_povzetek_8. strani_20. Oktober 2015).

1. Večina naših seniorjev stanuje v svojih ali družinskih stanovanjih in hišah (90%). Ob upokojitvi se soočajo z okrog 40 % manjšimi tekočimi prihodki in so v svoji lastni stanovanjski – sedaj pogosto preveliki nepremičnini, ter tudi z transportnimi težavami. V nalogi smo se posvetili tudi temu problemu in še v 2014 predlagali MDDSZEM in MOP model državne pomoči pri obnovi in prilagajanju domov za zdravo in aktivno starost. Pismo je v prilogi osnovnega gradiva. Poleg nemških izkušenj, ki so objavljena tudi v Vzajemnosti je dobro razumeti belgijsko skrb za prilagajanje stanovanj novim potrebam.

2. Spoštovati in uveljaviti je treba priporočila WHO, ki smo jih razširili in dopolnili. Razpoložljivi podatki kažejo, da je dom – tudi klub uporabi visoko razvitih tehnologij, materialov in načinov gradnje - še vedno glavni vzrok za tudi za slabo zdravstveno izpostavljenost. To vključuje veliko dejavnikov, omejeno samo izbor - **domači poškodbe, kemične snovi, plesen in vlaga, hrup, radon in sevanja, škodljivci in parazitske bolezni, slab dostop do vode in slabe sanitarije, bližina virov onesnaževanja, poplave in neustrezna zaščita pred ekstremnimi vplivi vremena in podobni specifični problemi značilni za razvitost sredine, civilizacijske navade in druge posebnosti**

3. Predlog: Gradiva WHO za to področje spremljati sodelovati pri delu in potreben del tudi prevesti. To vse povezat s svetovanjem za aktivnosti, ki so mogoče.

4. Pripraviti je treba skupno vizijo razvoja in upravljanja dolgožive družbe s posebnim ozirom na starajoče prebivalstvo, njegovo zdravstveno stanje in pogoje življenja ter bivanja v 2025 ter 2035. Pr tem osvežiti sprejeta stališča (MDDSZEM) o stanovanju, kot četrtem stebru boja proti revščini (2008 Brdo) sprejeto za celo Unijo. Upoštevati dobre prakse [6]držav članic.

5. Ponovno razmisliti o zavezi ali obljubi znižanja števila ljudi, ki žive pod pragom tveganje revščine v Slovenji za 40 000 oseb do leta 2020 (to še vedno pišejo v EU v poročilu za

   Slovenjo). Pojasniti, kaj je bilo mišljeno in kako to doseči tudi s pomočjo prilagojene stanovanjske in prometne politike. Ob dejstvu, da sicer ob pri nas večina starih ljudi živi v prvem dohodkovnem kvintilu, ima pa svojo stanovanjsko nepremičnino in ne plačuje najemnine, se vseeno življenjski stroki za stanovanje in drugo hitro in nadpovprečno povečujejo.

6. Oblikovati reprezentančno vladino telo za skupno analiziranje in definiranje sm,eri reševanja zamisli iz koalicijskega sporazuma (pogodbe) do 2018 in koordinacijo področij D1,D2,D3,D4.,

7. Začeti aktivnosti, da se v novem poračunu za 2018 povečajo nameni za nastanitev in do takrat poleg programa pomoči starim gospodinjstvom prilagajanje njihovih domovanj za varno bivanje v pogojih pozne starosti.

8. Prilagajanje bivališč starejših gospodinjstev. Do 2017 izdelati program in projekt (okvirna cena 200 000 €), skupaj s predstavniki civilne družbe, gospodarskih zbornic in upokojencev in pripravo zakona ali uredbe.

9. Specifična zbiranja podatkov za populacijo 60 + in upokojence. Izdelava in spremljanje posebne reprezentančne košarice življenjskih potrebščin (in storitev) za upokojence, povezovanje z zdravstvenimi in bivalnimi podatki. (še nimamo finančne ocene).

10. Preučevaje in prilagoditev REN-a in podatkov v njem in drugih virov ter dodatna obdelava za spremljanje bivalnih in trasportnih stanj in oblikovanje **operativne baze stanovanj ali register stanovanj po kriterijih WHO Ženeva 2010** (še nimamo finančne ocene).

11. Raziskovanja **in pomoč nevladnim organizacijam za poudarjeno svetovanje** in oblikovanj skupin starejših ljudi za prenovo njihovih stanovanj in svetovanje za druge oblike reševanja njihovih z bivanjem ter transportom povezanih zdravstvenih težav (še nimamo finančne ocene)

12. Uskladiti poled definicij in merjenja pojava (časovnice) vsebine med dokumenti, ki urejajo področje demografskih in drugih sprememb. Vezava na Evropsko Agendo 2020 kot vmesno kontrolno točko in zaveze v zvezi s tem.

13. Analizirati veljavno koalicijsko pogodbo (sporazum) in napovedano celovitost zaveze pri stanovanjski politiki in transportu ter napovedano ustanavljanje posebnega telesa in pregleda, časovni načrt dela vlade zaradi vključevanja idej iz vizije in drugih predlogov v druga gradiva.

14. Urediti zadeve in prisojnosti ter obveznosti med MDDSZEM in MZ ter še z MOP in MF okrog definicije socialne pomoči pri nastanitvi glede na napovedan prehod iz neprofitnih na stroškovne najemnine in glede financiranja nege ter oskrbe v institucionalnih oblikah, kar bo moralo vlivati na neinstitucionalne oblike.

15. Ob pripravi katerekoli nove strategije upoštevati skupno vizijo oblike družbenega življenja v 2025 ali 2030, urediti spremljanje tar opozoriti deležnike na kavzalne vplive posledice za skupno delo in uvajati osnovne izhodiščne bilančne pogoje. Glej sedem vprašanj (Hermagoras).

16. Določiti kako se bo oblikoval končni strateški dokument (ali dokumenti), ki mu bo AHA.Si strokovna podlaga in kako bo ali bodo nastajali. Določiti način za usklajevanje gradiva nastalih v AHA.Si s strategijami ter vizijami opisanimi z D1,D2,D3,D4. in sprejetimi finančnimi okviri.

17. Določiti način merjenja in usklajevanja ciljev ter vsebin napisanih v posamičnih gradivih, če bo do tega prišlo v okviru AHA.Si.

C. TRANSPORT

1. **V osnovnem gradivu smo problematiko poti ali prevoza porabe med gospodinjstvi in »oskrbnimi centri« obravnavali podrobno in napisali nekaj izkušenj. V bodoče taka oskrbovanja zaradi iz ekoloških in socialnih in ekonomskih razlogov ne bi smela temeljiti na sedanji naši naselitveni razpršenosti.** Mobilnost, menjave bivališč, ki bi to upoštevala (belgijski nemški, ali japonski mdel pa še nikakor ni naš ideal - za promocijo takega dela in ravnanj potrebujemo veliko svetovalnega časa in sredstev, ter ustrezne zglede.

2. Ob transportu je treba posebej preučiti kriterije za določanje samostojnega upravljanja motornih vozil po 80 tem letu, stroški povezani s potovanji bodo zelo narasli, če ne bodo pred tem urejeni ustrezni servisi v bližinah oskrbovancev. Razpršenost poselitve bo

dodatno povečala posamične in skupne socialne stroške, javni promet pa praktično stagnira. Rewšitev je v povečani stopnji »najemnosti« ter ustreznem finaciranju takega modela.

3. Preučiti bo treba prometne storitve »Prostofer«,Uber« in podobne, vendar tud taki servisi nekaj stanejo in veliko prevažanja tudi ni koristno na sploh pa sedaj ko v Parizu priznavamo naše velike težave s tem dogajanjem v državi.

4. Glede na splošno dobro funkcijo hoje je treba to najnaravnejšo obliko in način gibanja razvijati še naprej in država naj jo podpira kot pozitivno diskriminacijo ter s tem tudi nosilce takih aktivnosti, predvsem razna društva ter druge in zlasti upokojenke asociacije.

Oblikovano 6. december 2015.

Tomaž Banovec

Zaključki

Poročanje zaključkov in ugotovitev z delavnic

Položaj starejših v Sloveniji in možne poti za izboljšanje,

Zveza društev upokojencev Slovenije

Anton Donko, ZDUS

Št. udeleženk na delavnici: 6 + 4 (ZDUS)

Ključna sporočila z delavnice:

Govoriti je potrebno tudi o »varnem« staranju, ne samo aktivnem in zdravem.

V medijih je bolj prisoten sodoben, škodljiv stereotip o starejših. Marketinške službe so naravnane tako, da izrabljajo podobo starejših in njihove navade. Težava je v tem, da tudi profesionalni novinarji, ki sooblikujejo javno mnenje na nek način zlorabljajo starejše. Ni medija, ki bi se dejansko angažiral za vprašanja starejših. Pomembno bi bilo imeti predstavnika starejših v organih, ki ustvarjajo javno mnenje.

Predlog ukrepa: proti negativni podobi starejših v medijih se je potrebno upreti z ustvarjanjem pozitivnega javnega mnenja, ki ga je potrebno sooblikovati s starejšimi. Primer opolnomočenja je KOSOS, Koordinacijski odbor seniorskih organizacij Slovenije. Starejši potrebujejo opolnomočenje te vrste, da vplivajo na socialni položaj svojih sovrstnikov.

Predlog ukrepa: poudarjati solidarnost v družbi in se upreti individualističnim težnjam in trendom v družbi.

Priloga: Rezultati zbranih predlogov področij, ki jih moramo prioritetno obravnavati v strategiji aktivnega in zdravega staranja – pogled ciljne skupine

Zapisala Dijana Lukić, strokovna sodelavka ZDUS

23. 11. 2015

Priloge

VABILO
na četrto, zaključno konferenco projekta
AKTIVNO IN ZDRAVO STARANJE V SLOVENIJI
(Active and Healthy Ageing in Slovenia – AHA.SI)

Spoštovani,
vljudno vas vabimo na zaključno konferenco projekta
Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji – AHA.SI, ki bo potekala
v sredo, **18. novembra 2015,**
v **Grand Hotelu Union v Ljubljani,** program je priložen.

Na četrti in hkrati tudi zadnji konferenci projekta Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji (AHA.SI) bomo zaključili proces priprave podlag in predlogov za oblikovanje strategije staranja v Sloveniji.

Konferenca bo namenjena pregledu predlaganih rešitev na področju podaljšanega zaposlovanja in odloženega upokojevanja, predupokojitvenih aktivnosti, preventive padcev, dolgotrajne oskrbe in drugih izbranih tem v programu. Predlogi bodo izpostavljeni javni razpravi in iskanju konsenza med udeleženci iz različnih sektorjev in strokovnih področij dela. Poseben del konference bo tokrat namenjen izključno vašim vprašanjem, zato vas vabimo, da jih postavite že pred konferenco na naslov aha.si@nijz.si. Gradiva s predlogi ukrepov bodo dostopna na spletni strani www.staranje.si teden dni pred konferenco.

Vaša udeležba na strokovnem posvetu lahko pomembno prispeva k procesu oblikovanja končnih rešitev za Slovenijo, vaš doprinos k razpravi pa k uspešni implementaciji konstruktivnih rešitev v slovenskem prostoru.

Osnutek programa in kratek opis projekta vam pošiljamo v priponki, več o projektu in obravnavani vsebini pa najdete na spletni strani projekta www.staranje.si.
Za dodatne informacije smo na voljo na elektronskem naslovu aha.si@nijz.si.

Prosimo vas, da svojo udeležbo sporočite najkasneje do 13. novembra 2015 na elektronski naslov https://www.1ka.si/a/72535.

Udeležba na posvetu je brezplačna.

Z lepimi pozdravi,

prim. dr. Ivan Eržen, l. r.
direktor Nacionalnega inštituta za javno zdravje

SPOROČILO ZA MEDIJE

Zaključno strokovno srečanje projekta
Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji (Active and Healthy Ageing in Slovenia - AHA.SI)

STARANJE PREBIVALSTVA – PREDLOGI UKREPOV ZA SLOVENIJO

Ljubljana, 18. november 2015 – Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je v sodelovanju s projektnimi partnerji organiziral zaključno strokovno srečanje projekta Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji (Active and Healthy Ageing in Slovenia - AHA.SI), na katerem so udeležencem predstavili predloge ukrepov za strategijo staranja za Slovenijo. Udeleženci iz različnih sektorjev in strokovnih področij dela, zbralo se jih je več kot 170, so se osredotočili predvsem na problematiko trga dela, upokojevanja, preventive padcev, pripravo na starost, dolgotrajno oskrbo ter opolnomočenje starejših. Skupaj so razmislili, kateri ukrepi bodo predstavljali učinkovite podlage za strategijo staranja, ki jih bo mogoče uspešno implementirati v naši državi.

Navzoče sta uvodoma nagovorili **ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti** dr. Anja Kopač Mrak in **ministrica za zdravje** Milojka Kolar Celarc. **Dr. Anja Kopač Mrak** je opozorila, da »*Slovenija potrebuje novo nacionalno strategijo, s katero bi določili okvir in podlage za organizirano odzivanje na proces staranja prebivalstva in s katero bi omogočili kvalitetno in aktivno staranje prebivalstva ob upoštevanju načel medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja«* in dodala: »*Projekti, kot je vaš, in posveti, kot je današnji, so seveda nepogrešljivi za načrtovanje celovite strategije odziva Slovenije na starajočo družbo in demografske spremembe.«*

Z njo se strinja ministrica za zdravje **Milojka Kolar Celarc**, ki je poudarila pomen medsektorskega sodelovanja: »*Ta projekt je še posebej pomemben zato, ker že sedaj omogoča boljše povezovanje strokovnjakov na področju zdravstva in socialnega skrbstva in krepi zavest, da lahko samo skupaj najdemo najboljše rešitve. Prav tako so dragoceni rezultati analize zdravstvenega sistema, ki smo jo v teh mesecih na Ministrstvu za zdravje pripravljali v sodelovanju s strokovnjaki Svetovne zdravstvene organizacije in Evropskega Observatorija za spremljanje zdravstvenih sistemov in politik.*«

Raziskava med deležniki projekta je pokazala, da se strinjajo, da se slovenska družba hitro stara, da potrebujemo strategijo staranja in da je priprava tovrstne strategije prioriteta. V veliki meri podpirajo stališče, da mora strategija staranja upoštevati posledice ukrepov za vse generacije, prav tako pa se strinjajo, da je treba izkušnje starejših vključiti v pripravo strategije. Deležniki

poudarjajo, da je potrebno spremeniti odnos do staranja v naši družbi, da je prav to prvi korak k učinkovitim načrtovanim spremembam.

Hitro staranje prebivalstva v Sloveniji

Za Slovenijo velja, da se prebivalstvo hitro stara, povečuje se delež prebivalstva, starejšega od 65 let, in zmanjšuje se delež prebivalstva v aktivni dobi. Projekcije števila in strukture slovenskega prebivalstva napovedujejo za naslednjih nekaj desetletij zgolj minimalne spremembe v številu prebivalstva, a velike spremembe v starostni strukturi prebivalstva. V letu 2013 so delovno sposobni prebivalci predstavljali slabi dve tretjini vseh prebivalcev, ta delež pa naj bi se do leta 2050 zmanjšal na zgolj okrog eno polovico vseh prebivalcev in se na tej ravni ustalil. Na drugi strani pa naj bi se delež starejših od 65 let v prihodnjih 35-ih letih skoraj podvojil, saj naj bi le-ti leta 2050 predstavljali skoraj 30 % vseh prebivalcev Slovenije. Torej lahko rečemo, da se slovensko prebivalstvo pospešeno stara.

Vodja projekta **dr. Mojca Gabrijelčič Blenkuš z NIJZ** je opozorila: »*Demografske spremembe in staranje v naši družbi so naša realnost. Projektni izračuni, bogate razprave z deležniki, testiranje dobrih praks v našem prostoru, vse kaže na dejstvo, da bo slovenska družba že čez dvajset let precej drugačna, pa če to hočemo ali ne. Zato je edina modra odločitev, da smo se lotili izzivov, pregledali scenarije, iskali konkretne rešitve in pripravili konkretne predloge ukrepov,«* in dodala*: »O tem moramo odločati vse generacije skupaj, saj samo skupaj lahko premaknemo razumevanje staranja v novo kvaliteto.«*

OSREDNJA VSEBINSKA PODROČJA PROJEKTA AHA.SI

V projektu AHA.SI so v ospredje postavljena področja trga dela in upokojevanja, predupokojitvenih dejavnosti, preventive padcev in dolgotrajne oskrbe. Na vsakem izmed področij potekajo srečanja z relevantnimi zainteresiranimi deležniki, katerih mnenja in pogledi prispevajo k oblikovanju učinkovitih podlag za strategijo staranja v slovenskem prostoru.

Trg dela in upokojevanje

Pričakovane demografske spremembe bodo negativno vplivale na vzdržnost slovenskega pokojninskega sistema, saj se bosta tako število kot delež delovno aktivnega prebivalstva zmanjševala, delež upokojencev povečeval, obenem pa se bo podaljševal čas prejemanja pokojnine. Obstoječi pokojninski sistem zato dolgoročno ni vzdržen. Nujna je nova reforma, ki mora hkrati zagotavljati primerno višino pokojnin, solidarnost in izvedljivost v praksi.

Za dejansko izvedljivost reforme pokojninskega sistema moramo nujno predhodno zagotoviti ustrezne razmere na trgu dela, saj brez boljšega izkoristka človeškega kapitala ne bomo uspeli zagotoviti dolgoročne konkurenčnosti Slovenije in javnofinančne vzdržnosti socialnih sistemov. Pomemben odgovor na izzive prihodnosti je podaljšano zaposlovanje, zato bo potrebno dvigniti

stopnje delovne aktivnosti pri starejših delavcih (starih od 55 do 64 let, oziroma celo v skupini 55-74 let). Zagotavljanje podaljšane zaposljivosti je odgovornost posameznikov, podjetij in države. Posamezniki se moramo zavedati, da je potrebno stalno skrbeti za lastno usposobljenost (izobraževanje, izpopolnjevanje, usposabljanje) in za lastno zdravje. Podjetja se bodo morala strateško lotiti upravljanja s starostjo v podjetjih (»age managament«), torej spodbujati sodelovanje mladih in starejših zaposlenih, prilagajati delovne pogoje spreminjajoči se starostni strukturi zaposlenih, omogočiti usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, skrbeti za varstvo pri delu in promocijo zdravja, spodbujati in izvajati usposabljanje zaposlenih, skrbeti za razvoj kadrov. Država bi morala s strategijo aktivnega in zdravega staranja skrbeti za ustrezno informiranje posameznikov in podjetij, da se lahko pravilno odločajo (transparentnost pokojninskega sistema, posledice podaljševanja zaposlenosti), spodbujati starejše k čim daljši delovni aktivnosti, spodbujati zaposlovanje starejših kot tudi njihovo vključevanje v izobraževanje in usposabljanje ter spodbujati podjetja, da se pravočasno spopadejo z izzivi dolgožive družbe.

Predupokojitvene dejavnosti

Tam, kjer so v Sloveniji predupokojitvene prakse že začeli uvajati, so tako delodajalci kot delavci pred upokojitvijo zadovoljni. Programi so v večji meri plačljivi, kar omejuje njihovo izvajanje. V Sloveniji, podobno kot v drugih državah EU, nimamo sistemske prakse izvajanja predupokojitvenih aktivnosti. Želimo si, da bi bili vsi delavci deležni postopnih priprav na upokojitev, ki spodbujajo izobražene, usposobljene in bolj zdrave upokojence z boljšo kvaliteto življenja, ter da bi bili po upokojitvi dejavno vključeni v lokalno skupnost in bi ohranjali vezi s svojo delovno organizacijo, čemur sledijo tudi predlogi ukrepov, oblikovani za to podorčje.

Preventiva padcev

Na zaključnem strokovnem srečanju so bili predstavljeni predlogi strateških izhodišč za celovito preventivo padcev med starejšimi v Sloveniji v naslednjem desetletju. Predlogi povzemajo pogoje, pod katerimi je predlagane usmeritve mogoče uresničiti, ključni cilj, to je zmanjšanje padcev za 10% v naslednjih letih, in aktivnosti na področjih, s katerimi je cilj mogoče uresničiti:

- povezovanje obstoječih potencialov in aktivnosti,
- način beleženja padcev, ki omogoča bolje razumevanje njihove pojavnosti,
- podporo nevladnih organizacij in
- povečanje družbene zavesti o tem, da je padce mogoče zmanjšati in
- način za doseganje zmanjšanja padcev med starejšimi.

Dolgotrajna oskrba

Dolgotrajna oskrba je novo in pri nas v praksi še slabo razvito področje socialne varnosti, ki s staranjem prebivalstva vse bolj stopa v ospredje. Gre za dejavnosti pomoči osebam, ki zaradi

delne ali popolne izgube telesnih, psihičnih in intelektualnih sposobnosti nujno potrebujejo pomoč druge osebe pri opravljanju temeljnih dnevnih in podpornih življenjskih aktivnosti.

Pri vzpostavljanju sistema dolgotrajne oskrbe v Sloveniji je potrebno zasledovati čim boljše prepoznavanje potreb, hitro odzivanje nanje, zagotavljanje ustrezne kakovosti, vključevati različne izvajalce od formalnih (javnih in tudi zasebnih), nevladnih organizacij kot tudi neformalnih izvajalcev (svojci, sosedje, prijatelji …) ter v povezovanju vseh povečevati sinergijske učinke pomoči.

Glavni cilj delovnega sklopa je predlagati postavitev sistema dolgotrajne oskrbe na ravni države, ki bo integriran, dostopen, usmerjen na uporabnika in skupnostne oblike pomoči ter ustrezno koordiniran in finančno vzdržen. V okviru sistema je treba nujno prepoznati tudi pomembnost in izboljšati pomen neformalnih izvajalcev in nevladnih organizacij. Delovna skupina je na podlagi omenjenega cilja pripravila niz predlogov ukrepov in aktivnosti glede ureditve sistema v Sloveniji, za katere ocenjuje, da jih je ob ustrezni angažiranosti vseh vključujočih deležnikov možno tudi realizirati.

Opolnomočenje starejših

Da bi starejši v Sloveniji lahko izrazili ves svoj potencial, bi morali v družbi najprej spremeniti odnos do staranja in upoštevati družbeni, kulturni, gospodarski in politični prispevek starejših. Zagotoviti bi bilo potrebno enako integrirano oskrbo starejših na podeželju in v urbanih okoljih ter omogočiti vseživljenjsko izobraževanje upokojenim osebam ter krepiti solidarnost z enakostjo in vzajemnostjo med generacijami.

***

Predstavitev projekta

*Ime:*Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji (Active and Healthy Ageing in Slovenia)

Akronim: AHA.SI

Nosilna organizacija: Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)

*Partnerji:*Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Inštitut Emonicum (Emonicum), Skupnost socialnih zavodov Slovenije (SSZS), Inštitut RS za socialno varstvo (IRSSV), Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS), EuroHealthNet (EHNet)

Vodja projekta: dr. Mojca Gabrijelčič Blenkuš

Trajanje: od 1. marca 2013 do 28. februarja 2016

Financiranje: Evropska komisija, Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (DG EMPL)

Sofinanciranje: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) in Ministrstvo za zdravje RS (MZ)

Več informacij o projektu in obravnavanih vsebinah najdete na spletni strani **www.staranje.si**.

Četrto strokovno srečanje projekta

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji – AHA.SI

18. november 2015

EVALVACIJSKI VPRAŠALNIK

Vljudno vas prosimo, da si vzamete nekaj minut časa in izpolnite evalvacijski vprašalnik, ki nam bo pomagal pri oceni uspešnosti konference, s katero želimo izboljšati naše delo in sodelovanje z vami. Hvala.

1. Ste bili zadovoljni s strokovnim srečanjem v celoti? Da / Ne / Ne povsem

2. Kako bi ocenili strokovno srečanje v zvezi z:

	1 Slabo	**2**	**3**	**4**	**5 Odlično**
Lokacijo in dostopnostjo					
Prostori dogajanja					
Pomočjo osebja					
Ponudbo hrane in pijače					

3. Kako bi strokovno srečanje ocenili v zvezi z:

	1 Slabo	**2**	**3**	**4**	**5 Odlično**
Izmenjavo znanj in informacij					
Kakovostjo govorcev					
Priložnostmi mreženja					

4. V kolikšni meri ste se na strokovnem srečanju seznanili s predlaganimi rešitvami za strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji?

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

5. V kolikšni meri vam je strokovno srečanje omogočilo možnosti za vprašanja in diskusije o predlaganih ukrepih za strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji?

1	2	3	4	5

Slabo Odlično

Kateri delovni skupini ste se pridružili? Prosim označite z a), b), c), d) ali e)**:**

a. podaljšano zaposlovanje in odloženo upokojevanje

b. preprečevanje padcev v širšem kontekstu

c. predupokojitvene aktivnosti

d. pomoč pri samostojnem bivanju in dolgotrajna oskrba

e. opolnomočenje in druge teme.

6. Kako bi ocenili možnosti za svoj prispevek v delavnici, ki ste se je udeležili?

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

7. Bi v prihodnosti podprli ukrepe, o katerih ste razpravljali na delavnici?

1	2	3	4	5
ne vem	ne povsem	komaj	da	da, aktivno

8. Kako bi ocenili uporabnost predlaganih rešitev na posameznih področjih ukrepov, kot so vam bile predstavljene v uvodu, z možnostjo vprašanj in dogovorov ter v delavnicah?

a) Ukrepi na področju podaljšanega zaposlovanja in odloženega upokojevanja

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

b) Ukrepi na področju padcev v širšem kontekstu

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

c) Ukrepi na področju predupokojitvenih aktivnosti

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

d) Ukrepi na področju pomoči pri samostojnem bivanju in dolgotrajni oskrbi

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

e) Ukrepi na področju opolnomočenja in drugih tem

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

f) Ostale teme

1	2	3	4	5
Slabo				Odlično

9. Bi podprli ukrepe in sprejetje strategije aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji?

1	2	3	4	5
ne vem	ne povsem	komaj	da	da, aktivno

10. Menite, da vam je dogodek koristil? Prosim, pojasnite, kako.

……
……
……

11. Menite, da bi bilo mogoče dogodek še izboljšati? Prosim, pojasnite, kako.

……
……
……

12. Označite v kateri vrsti organizacije ste zaposleni:

Državni sektor: lokalna, regionalna, nacionalna raven

Prostovoljska organizacija /dobrodelna organizacija/ nevladna organizacija

Zasebni ali neodvisni sektor

Društvo upokojencev

Gospodarstvo

Socialno varstvo

Šolstvo

Zdravstvo

Drugo (navedite): ……

13. Kateri izmed opisov najbolje opisuje vašo vlogo znotraj organizacije?

Višji strateški vodja

Vodja projektov

Akademik / raziskovalec / študent

Politični odločevalec / politik

Izvajalec (z neposrednim stikom z uporabnikom)

Formalni ali neformalni oskrbovalec

Drugo (navedite): ……

Najlepše se vam zahvaljujemo za izpolnjeni vprašalnik.

Strokovni posvet projekta

Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji (Active and Healthy Ageing in Slovenia - AHA.SI)

STARANJE PREBIVALSTVA – KAKO IZBRATI UČINKOVITE UKREPE?

18. november 2015

Hotel Union, Ljubljana, Slovenija

<table>
<tr><th colspan="5">Program</th></tr>
<tr><td>08.00 – 09.00</td><td colspan="4">Registracija udeležencev</td></tr>
<tr><td>09.00 – 09.30</td><td colspan="4">Uvodni pozdravi</td></tr>
<tr><td>09.30 – 10.45</td><td colspan="4">Staranje prebivalstva – prikaz predlogov ukrepov za strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji, s podlagami
Plenarna predstavitev članov projektne skupine, gradiva so dostopna na spletu</td></tr>
<tr><td>10.45 – 11.15</td><td colspan="4">Odmor</td></tr>
<tr><td>11.15 – 12.15</td><td colspan="4">Predlogi ukrepov za strategijo aktivnega in zdravega staranja v Sloveniji
Vprašanja in odgovori – udeleženci so vabljeni, da že pred konferenco postavijo vprašanja</td></tr>
<tr><td>12.15 – 13.15</td><td colspan="4">Kosilo</td></tr>
<tr><td rowspan="2">13.15 – 15.00</td><td colspan="4">Priprava planov dela za posamezna strateška področja
Delavnica</td></tr>
<tr><td>Podaljšano zaposlovanje
in
Odloženo upokojevanje</td><td>Preprečevanje padcev v širšem kontekstu
in
Predupokojitvene aktivnosti
in
Obvladovanje krhkosti</td><td>Podpora samostojnemu bivanju v domačem okolju ter dolgotrajna oskrba</td><td>Položaj starejših v Sloveniji in možne poti za izboljšanje
in
Demografski prehod v Sloveniji, starejši, zdravje, bivanje in transport
in
Uporaba IKT, prilagojena starejšim</td></tr>
<tr><td>15.00 – 15.30</td><td colspan="4">Zaključek konference in komentar Usmerjevalne skupine</td></tr>
</table>